

Na Dolní Moravě otevřou stezku v oblacích

Už jste se někdy procházeli v oblacích? Na podzim budete mít jedinečnou příležitost. Váš sen uskutečnit přímo nedaleko vás - na Dolní Moravě.

Plánovaná Stezka v oblacích vyrostle poblíž chaty Slaměnka, nedaleko horní stanice lanovky Sněžník, v nadmořské výšce 1 116 m. Její výška bude 55 metrů a na vrchol se pohodlně dostanete po dřevěné cestě i s kočárky a invalidními vozíky. Ti odvážnější mohou k cestě dolů využít unikátní 101 m dlouhý nerezový tobogán s okýnký. Ze samého vrcholu se vám pak naskytne výhled na celý masiv Králického Sněžníku

s malebným údolím řeky Moravy, v dálce pak i hlavní hřebeny Jeseníků, případně Krkonoš.

Tato unikátní stavba nabídne nejen nádherné výhledy, bude také vzdělávat a bavit. Umožní vám zažít intenzivní pocit pobytu ve výšce, kterou brázdí jen ptáci a mraky. Návštěvníci všech věkových kategorií se z informačních tabulí dozvědí zajímavosti o okolí této stavby, historii zdejšího údolí a o mracích, jako meteorologickém jevu.

Návrh projektu stavby pochází z dílny architekta Zdeňka Fránka, který působí od roku 2012 jako děkan Fakulty umění a archi-

tektury na Technické univerzitě v Liberci. Jako pedagog působil také na FA VUT Brno, VŠB Ostrava a ARCHIP v Praze. Realizoval řadu výstav v České republice i po celém světě. V současné době se věnuje projekční, publikační a pedagogické činnosti doma i v zahraničí.

Pro milovníky dobrodružství a zábavy je v objektu připraveno několik atrakcí jako odpočinková síť, rukáv, hnízda nebo tunel na lávce. Rukáv je atrakce tvořená hustou sítí určená k prolezení z jednoho patra lávky do druhého. Odpočinkovou síť využijí malí i velcí návštěvníci k relaxaci před nebo po výstupu na stezku. Pro cestu dolů můžou návštěvníci využít již zmíněný, částečně průhledný tobogán, který je několika klopenými zatáčkami bezpečně dopraví dolů k samému úpatí rozhledny.

Tato gigantická stavba, dobře viditelná z širokého i vzdáleného okolí, je dobře vidět také z naší obce. Malou zvláštností je i to, že například oproti záměrům výstavby větrných elektráren, se neobjevila žádná petice ani výzvy proti její výstavbě. Snad proto, že z její výstavby mají prospěch také místní podnikatelé.

Přejme si proto, aby bezpečně sloužila návštěvníkům našeho horského kraje.

Důležité upozornění pro občany

V souvislosti s připravovanou novelou zákona o občanských průkazech a cestovních dokladech upozorňujeme občany, že v období od 15. 12. do 31. 12. 2015 nebudou přijímány žádosti o vydání občanského průkazu a cestovního dokladu. Rovněž nebude možné v uvedeném období již vyhotovené doklady předávat.

V nutných případech bude držitel občanského průkazu se skončenou dobou platnosti vydán občanský průkaz bez strojově čitelných údajů s dobou platnosti 1 měsíc. V tomto případě pak musí občan doložit 2 fotografie.

Důvodem je plánovaná odstávka informačních systémů občanských průkazů a cestovních dokladů Ministerstva vnitra ČR a přechod na nový technický systém, vyplývající z legislativních změn, které jsou v současné době schvalovány.

Olga Breitzetelová
vedoucí správního oddělení
odboru správního a vnitřních věcí
Městského úřadu v Šumperku

Ze stavby Stezky v oblacích na Slamníku z letošního léta.

OBEC MALÁ MORAVA VÁS ZVE NA

- zahájení
15.00 hodin
- vystoupení
dětí z MŠ Malá Morava
- 15.15 hodin
zábavný program
pro děti „Nadílka
s Mikulášem a čertem“
- 17.00 hodin
slavnostní rozsvícení
a zpívání pod vánočním
stromem
- hraje živá hudba

PÁTEK
27.11
2016

15.00 HODIN
U OBECNÍHO
ÚŘADU

ROZSVÍCENÍ VÁNOČNÍHO STROMU

Na zahřátí grog,
svažené víno,
horká medovina
a jiná zahřívadla.

Můžete se také
těšit na vepřové
speciality z domácí
zabíjačky.

Pro případ
nepříznivého
počasí
je připraven
vytápěný
velkokapacitní
stan.

Čeká nás zákonem nařízená výměna kotlů

Mnoho českých domácností bude muset vyměnit svůj stávající kotel za nový. Díky platnosti novely zákona o ochraně ovzduší již v roce 2022 nebude možné provozovat současné kotle na tuhá paliva, které přísnějším emisním normám nevyhovují. Povinnost výměny kotlů na tuhá paliva se týká veškerých spalovacích zdrojů, které nebudou splňovat emisní limity a mají tepelný příkon od 10 kW do 300 kW. V praxi tedy lidé budou muset investovat do nového kotle s nižšími emisemi. Získají však modernější, úspornější a ekologičtější zařízení.

Proč bude nutné staré kotle vyměnit?

Novela zákona o ochraně ovzduší nařizuje do konce roku 2016 provést autorizovanou revizi kotlů na tuhá paliva a od ledna 2017 jsou majitelé povinni na vyžádání obecního úřadu předložit doklad o této revizi. Při nedodržení termínu jim hrozí pokuta až 20 tisíc korun. Od září 2022 budou mít domácnosti povinnost na základě těchto revizí prokázat, že jejich kotel normám vyhovuje a splňuje podmínky alespoň třetí emisní třídy. V opačném případě jim bude hrozit pokuta až 50 000 korun. Kontrolním orgánem přitom bude příslušný obecní úřad. Zákon vlastně provozování starších nevyhovujících kotlů přímo nezakazuje, v praxi však už jejich provoz nebude kvůli velkým sankcím možný a lidé si budou muset pořídit kotel nový.

Co přesně znamenají emisní třídy kotlů?

Emisní třídy specifikují účinnost a míru vypouštěných emisí kotlů na tuhá paliva podle normy ČSN EN 303-5. Současné kotle nové generace jsou vyráběny s emisní třídou 3, 4 nebo 5. Staré kotle první a druhé emisní třídy jsou již považovány za zastaralé a od roku 2022 je nebude možno ani provozovat. Po roce 2022 tedy bude možné používat už jen úspornější a ekologičtější kotle třetí a vyšší emisní třídy, včetně kotlů splňujících tzv. Ekodesign.

Kolik domácností se opatření dotkne?

Podle údajů z posledního sčítání lidí se novela dotkne cca 650 000 domácností v České republice. Odhaduje se, že dnes přibližně půl milionu domácností používá do budoucna nevyhovující kotle z 1. nebo 2. třídy podle ČSN EN 303-5 a pouze dalších cca 150 000 domácností má kotle z 3. nebo vyšší třídy, tedy v budoucnu vyhovujících.

Přehled termínů a změn v provozu kotlů na tuhá paliva

Září 2012 – Začíná platit nový zákon o ochraně ovzduší.

Leden 2014 – Končí prodej kotlů na tuhá paliva splňujících podmínky 1. a 2. emisní třídy (dnes je 5 emisních tříd). Od ledna se smí prodávat jen kotle emisní třídy 3. a vyšší. Jakou má kotel emisní třídu, byste měli zjistit na jeho štítku či v technické dokumentaci.

Prosinec 2016 – Všechny kotle musí projít autorizovanou revizí.

Leden 2017 – Počínaje tímto datem jsou majitelé povinni na vyžádání obecního úřadu předložit doklad o revizi kotle na tuhá paliva. V revizi bude uvedena i emisní třída kotle. Kdo revizi nepředloží, hrozí mu pokuta až 20 tisíc korun. Odhadovaná cena za revizi je asi 1 500 korun. Revize bude povinná jednou za dva roky.

Leden 2018 – Ukončení prodeje (nikoliv provozování) kotlů na tuhá paliva 3. emisní

třídy. Budou se smět prodávat již jen kotle s emisní třídou 4 a výše (s účinností alespoň 82 %). **V kotlech 3. emisní třídy je povoleno topit i po roce 2022!**

Září 2022 – Začne platit zákaz topení v kotlích 1. a 2. třídy. Bude se moci topit jen v kotlích 3. emisní třídy a vyšší (účinnost kotle musí být alespoň 73 %). Kdo bude po 1. 9. 2022 topit v nevyhovujícím kotli, může dostat pokutu až 50 tisíc korun. Pokud účinnost kotle neprokáže revizí, pokuta je až 20 tisíc korun. Stejně tak bude hrozit pokuta 50 tisíc korun za topení nevyhovujícími palivy (odpady, kaly atd.).

Na výměnu nevyhovujících kotlů lze čerpat státní dotace, a to prostřednictvím kraje. Olomoucký kraj plánuje vyhlásit první výzvu v 1. čtvrtletí roku 2016. Více na www.kr-olomoucky.cz

Základní informace o kotlíkových dotacích

Jedná se o výměnu zdrojů tepla (kotlů) na pevná paliva v rodinných domech za:

- Kotel na uhlí - dotace nejvýše 70 %
- Kombinovaný kotel (uhlí + biomasa) - dotace nejvýše 75 %
- Plynový kondenzační kotel - dotace nejvýše 75 %
- Tepelné čerpadlo (nebo kotel pouze na biomasu) - 80 %

Všechny nově pořizované kotle musí splňovat požadavky Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/125/ES (EKODESIGN) a jejich prováděcích předpisů.

V případě, že cílovou skupinou bude fyzická osoba z prioritního území (seznam prioritních obcí naleznete v sekci "Dokumenty" bude výše podpory fyzické osobě navýšena o 5 %).

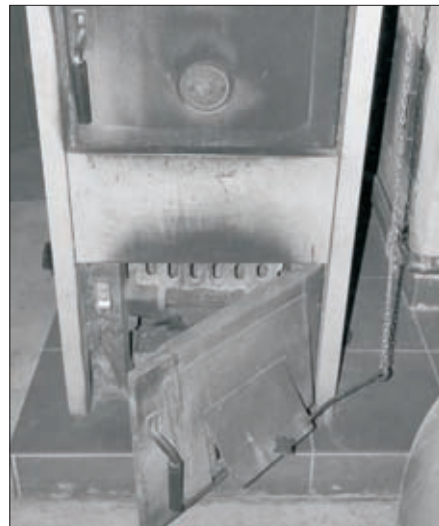
Maximální způsobilé výdaje projektu jsou stanoveny na 150 000 Kč, tzn. fyzická osoba (žadatel o dotaci) bude moci získat v rámci dotace maximálně 85 % (tepelné čerpadlo + obec v prioritním území), tj. 127 500 Kč, zbývající výdaje jsou hrazeny fyzickou osobou.

Pokud bude vyměňován kotel v budově ener-

getické náročnosti D a horší, musí být součástí projektu kromě samotné výměny ještě finančně méně náročná opatření na snížení energetické náročnosti budovy (tzv. "mikro" energetická opatření), jejichž dopad musí být potvrzený energetickým specialistou. Na "mikro" energetická opatření je možné v rámci způsobilých výdajů vyčlenit maximálně max. 20 000 Kč.

Základní pravidla pro fyzické osoby zveřejnilo Ministerstvo životního prostředí v rámci výzvy k předkládání projektů pro kraje na www.opzp.cz, konkrétně na odkazu <http://www.opzp.cz/vyzvy/16-vyzva/dokumenty>. Tento dokument naleznete také na tomto webu v sekci „Dokumenty“. Zde naleznete komplexní v současné době známé podmínky. Je však nutno zdůraznit, že v každém kraji mohou nastat určitá specifika, a to v případech, kdy to podmínky výzvy pro kraje umožňují, proto definitivní a kompletní podmínky a doplňující informace pro potenciální žadatele (fyzické osoby) budou známy až s vyhlášením výzvy ze strany Olomouckého kraje, které se předpokládá v 1. polovině roku 2016.

Zdroj: flamex.cz, kr-olomoucky.cz

Informace k výměně průkazů osob se zdravotním postižením

Vážení spoluobčané, řada z vás je držiteli průkazů osob se zdravotním postižením a doposud si průkaz osoby se zdravotním postižením nebo průkaz mimořádných výhod ještě nevyměnili.

Držitelé průkazů mimořádných výhod a dočasných průkazů osob se zdravotním postižením (průkaz OZP), které byly vydány podle legislativy účinné do 31. 12. 2013, si musí zajistit jejich výměnu za nový průkaz OZP v podobě plastové kartičky, a to **nejpozději do 31. 12. 2015**. Pokud si průkaz nepřijedete vyměnit, pozbývá platnost bez ohledu na to, jak je tato uvedena a vy již nadále nemůžete využívat výhod, které průkaz skýtá. Proto důrazně upozorňujeme, že je nutné navštívit pobočku Úřadu práce v Hanušovicích a podat žádost o výměnu.

Co s sebou?

1. Vyplněný tiskopis „Žádost o přechod nároku na průkaz OZP“, je možné vyplnit přímo na pobočce nebo stáhnout na webo-

vých stránkách MPSV, v oddílu formuláře.

2. Stávající průkaz mimořádných výhod nebo OZP.

3. Aktuální fotografii ve formátu určeném na občanský průkaz.

4. Občanský průkaz.

5. 30 Kč na zaplacení správního poplatku.

6. Původní rozhodnutí okresního úřadu nebo městského úřadu o přiznání mimořádných výhod, pokud jej najdete.

V případě, že je vaše mobilita obtížná, je možné dohodnout se s paní Kurkovou, která za vámi může přijít. Nebo je možné kontaktovat sociálního pracovníka města, který za vámi přijde a žádost s vámi vyplní u vás doma. Neváhejte a využijte tuto možnost pomoci. Tel. číslo na paní Šárku Kurkovou 950 164 466 nebo Mgr. Evu Pospíchalovou 583 034 423.

Mgr. Bc. Eva Pospíchalová
Městský úřad Hanušovice

Potrhlý Lojza

Povídka o kováři (elektrikáři) z Malé Moravy.

Před časem žil na Malé Moravě kovář, který se jmenoval Lojza. Kovářství jako řemeslo měl v krvi. Převzal to i s kovárnou od svého táty, také kováře. Jeho rodiče pak žili na výměnku a měli radost, jak to kovářské řemeslo jejich Lojzovi hezky jde.

Lojza byl statný chasník, sílu měl jako lamželeso. Okovat koně, nebo vykovat správné podkovy uměl vždy bravurně. Ale jako správný vesnický kovář, byl i všeu-měl. Nejen že uměl pracovat se železem, ale také uměl opravovat zemědělské nářa-dí, uměl ošetřovat dobytek a když bylo moc potřeba, tak také občas i někomu uměl vytrhnout zub. Se vším byl hned hotový.

Byl ale také zvědavý, a proto jej zajíma-la každá nová technika, co přišla do vsi. Byly to různé stroje a nástroje do země-dělských hospodářství. Ale také stroje a nástroje do místních mlýnů, pil, ale i dal-ších důležitých zařízení v obci. Včetně železnice, místních obchodů a restaura-cí, strojních stanic na vyčesávání lnu a podobně.

Když se zaváděla v obci elektrika, tak u toho náš Lojza nesměl chybět. Nejen že pomáhal jednotlivým sedlákům s výstav-bou malých vodních elektráren, usazo-váním a provedením rozvodů do jednot-livých jejich hospodářských stavení, ale následně se podílel na jejich údržbě. Jed-nalo se tehdy o zavedení elektriky jen do majetnějších statků a mlýnů, protože jen hned tak každý hospodář a třeba dom-kář-kozičkář na toto elektrárenské zaří-zení neměl peníze. Veškerá zařízení těch-to malých vodních elektráren se muselo drazé kupovat. I za rozvedení a zapojení do provozu se muselo drazé platit.

Lojza se stále pletl tak zvaným elektro-montérům - elektrikářům pod ruky, čas-tečně jim i pomáhal, až se jejich doved-nostem také naučil. Takže vlastně všichni uživatelé domácích elektráren a elektric-kého zařízení ve svém hospodářství na Malé Moravě i v okolních obcích byli za to rádi, že při poruše nemusejí hned volat elektrikáře z daleka, že jim stačilo se na opravě domluvit s naším Lojzíkem.

Běžné opravy dělal vždy rád a nutno říci, oproti cizím opravářům, za pakatel. Proto se musel otáčet, aby všechny zakáz-ky stíhal udělat, jak bylo domluveno, ale navíc, aby o něm někdo náhodou nerozt-rušoval, že něco neumí a podobně.

Zavedení elektřiny byla novinka. Tedy pro všechny obyvatele a ti co ji doma měli, byli na to nejen hrdí, ale i jak, již to tak bývá, chovali se vůči těm, co ji ještě doma neměli, povýšeně.

V těch dobách bývalo v řece Moravě a všech jejich přítocích vody jednou tolik, co je dnes, tak se kola turbín nezastavo-vala a elektřiny byl nadbytek. Jednotliví majitelé si začali navíc rozvádět elektřinu do všech budov (obytných stavení, stodol, chlévů) a do všech jejich místností rozvody na světlo. Pak to pokračovalo s osvětlením dvorů a byli takoví, že si sami nechávali ještě zavést elektřinu na osvětlení nejen na dvoře, ale i na cestu před domem. Byl to vlastně počátek veřejného osvětlení.

Hned nato následovala elektrifikace veřejných budov, škol, úřadů, železnič-ní stanice. Souběžně s tím se šířilo dále veřejné osvětlení po obcích. Je jasné, že v odlehklých částech, jako třeba na Vysoké, to tak nebylo, nebo to trvalo déle. Ale nakonec byla celá obec elektrifikovaná.

K tomu se ještě objevil také telefon. Nejdříve opět na nádraží, pak v důležitých dalších zařízeních a objektech úřadů. Pošta, obecní úřad, pila, škola, mlýny, mlé-kárna atd.

Ale vraťme se k našemu Lojzovi.

Abyste mohli provádět domácí opravy elek-trických rozvodů a dalších na ně navazu-jících zařízení pod elektrickým proudem, potřeboval Lojza náhradní díly. Jednalo se z počátku jen o náhradní pojistky, dále žárovky, kabely, rozvodné krabice, osvět-lovací tělesa a samozřejmě první elektro-motory pro pohon domácích přístrojů a nástrojů.

Uvedu zde například, že si sám hned zavedl pohon na elektrické foukání do ohniště v kovárně, elektrický pohon pro strojní kování, elektrickou brusku a jiné. Hodně mu to hned ulehčilo dřinu v kovárně. Podobné to bylo i ve mlýnech, při pohonu mlecích zařízení, podobné to bylo i u některých velkých sedláků, kteří také chtěli mít doma elektrickou brusku, elektrický pohon u mlátičky, fukaru a podobně.

A hned se přišlo i na domácí okružní pily, domácí cirkulárky. Byla to opět úspo-ra a hlavně velká úleva od staleté každo-roční dřiny při zpracování dřeva. O rozjetí řezání dřeva na pile ani raději nepíši. Bylo by toho ještě hodně, co elektrický proud změnil na Malé Moravě a v okolí.

Náš Lojza si nechal vozit od výrobců elektrického zařízení - hlavně od firmy Siemens z Mohelnice a Křižík z Prahy - potřebné elektro součástky cestou místní-ho koloniálu. Majitel tohoto obchodu byl rád, že se mu Lojza jednak rozšířil sorti-ment v obchodě a navíc hlavně i finanční obrát k tomu. Měl k obchodu také menší zemědělské hospodářství, ale více se sta-ral o obchod než o hospodářství. Na to si najal čeledína a děvečku. V obchodě se ale museli s manželkou otáčet oba, aby vše stihli. A tak nebylo divu, že do obchodu musela, když vyrostla, nastoupit i jejich dcera Helga.

Ta zase mohla nechat oči na našem Loj-zovi. Proto se také starala o jeho elektric-ké potřeby. Ne, že by tomu nějak rozumě-la, ale chtěla se s ním stále více vidět, než jen jednou týdně v kostele.

Ale Lojza byl beran a naši milou Helgu nebral vůbec na vědomí. Prakticky si jí ani nevšímal. Udělal objednávku, odebral zboží a zase šel. Helga se pro něj mohla přetřhnout. A on? Neviděl a neslyšel.

Po Malé Moravě se již začalo šeptat, že je Lojza „nějaký divnej, nějak potrhlej“, když si takového děvčete, které na něm může nechat oči, vůbec nevšímá. Až opět pomohla náhoda.

Protože i v tom našem konzumu byl již zaveden také elektrický proud, tak se jed-nou stalo, že vypadly pojistky a náhle byla všude tma. Tedy takové to denní přitmi

v obchodě, který byl zarovnán ode dveří až po střechu zbožím všeho druhu. A bylo jedno, jestli se jedná o vajíčka, o syreč-ky, mouku, či roury ke kamnům, pometla, mucholapky, sešity, svíčky, tužky a pera, obrázkové kalendáře a pohlednice, nebo gumové holínky.

Teprve nyní si všichni v obchodě uvědo-mili, jak je elektrické osvětlení pro všech-ny přínosné, tedy nejen pro obchodníka a jeho paní s dcerou, ale hlavně pro naku-pující a také pro pocestné obchodníky a podobně.

Majitel koloniálu poslal ihned čeledína do kovárny pro Lojzu, že je v obchodě zle, že nejde obchodovat, že musí všeho nechat a jít to tam opravit, protože je všude tma. Tak to v kovárně čeledín vyřídil.

Všichni v obchodě byli mrzutí a jen čekali s napětím, kdy se Lojza dostaví. Obchodnická dcera Helga čekala snad nejvíce, ale houby ji zajímala tma v obcho-dě. Spíše ji zajímala Lojzova přítomnost. Snad nejvíce si přála, aby to nešlo opravit hned a aby se u nich Lojza zdržel co nejdéle.

Lojza popadl svou elektrikářskou braš-nu a uhněl do konzumu. Byl sám zvěda-vý, jaká technická záludnost jej zase čeká. Předpokládal, že to stejně bude jen prask-lá žárovka, nebo přepálená pojistka (dnes neznámý pojem - jsou všude automatické jističe). Obojí se opravovalo vždy vyšrou-bováním starého pokaženého krámu a našroubováním nového. Lojza ovšem podle rad elektrikářů vždy ještě kontroloval prů-běh kabelů, aby nedocházelo ke zkratům.

V konzumu byly všechny tyto vady - jednak prasklá žárovka, jednak přepále-né pojistky a jednak skoro upálené kabe-ly v rozvodové krabici. Oprava tak byla opravdu delší.

Helga se od Lojzy ani nehnula. Děla-la mu, na příkaz svého otce, za což byla opravdu ráda, pomocníka. Na práci mu svítila baterkou a podávala jednotlivá nářadí - šroubovák, kleště, izolační pás-ku, případně další věci podle potřeby.

A v tom se to stalo. Lojza si po zapnu-tí neopatrně šáhl na nezaizolovaný drát, který byl již pod proudem a dostal jed-nak ránu elektrickým proudem a jednak zavinil další, jak se říká po elektrikářsku „šlus“, čili zkrat.

Lojza jak byl jako hromotluk, tak se svalil na zem a jen se třepal. Helga se na něj vrhla a snažila se jej oživovat, doslova se pokoušela o jakési umělé dýchání. Moc ji to nešlo.

Ale Lojza měl na nohou vysoké boty s tlustou podrážkou a taky byl v dobré tělesné kondici, tak se z tohoto úrazu elektrickým proudem dostal. Jakmile při-šel k sobě, tak prvním, koho uviděl, byla Helga, jak se nad ním sklání a tečou jí slzy. Teprve nyní si uvědomil, jak je vlast-ně hezká a milá a že ji pořád pro svoji hloupost a nevšímavost přehlížel.

Když se postavil na nohy a dokončil opravu osvětlení obchodu, tak se měl k Helze.

No a za dva měsíce byla v kostele na Malé Moravě další svatba. Rodiče z obou stran byli rádi, že se mladí vzali.

A za chvíli bylo kolem kovárny a obcho-du hned veseleji, to když se narodily mla-dým děti.

Ludvík Vrána

Dovětek k elektrifikaci na Malé Moravě

Prakticky elektrifikace na Malé Moravě probíhala opravdu tak, jak je popsáno na jiném místě v povídce o Potrhlem Lojzovi. Zde je ale ještě nutno doplnit další podrobnosti.

U továren a velkých podniků se v té době instalovaly parní turbíny s generátory na elektrický proud – tedy na jeho výrobu. Tak to bylo téměř všude. Třeba v papírně v Jindřichově, v textilkách v Potůčniku, Hanušovicích, na Holbě atd. Také v pivovaru a v depu na hanušovickém nádraží. Podobně to bylo na druhé straně od Malé Moravy - v Králíkách, v Bílé Vodě, v Červené Vodě a jinde.

Protože ale odběr elektřiny byl nestálý a malý, bylo elektřiny přebytek. Vyřešilo se to rozvedením elektřiny pro veřejnost po obcích. Nejprve v jednotlivých městech a vesnicích, později se soustava navzájem propojovala, až to bylo jako dnes. Vedení elektrických rozvodů vedla podle cest a podle železniční trati. Teprve mnohem později se stavěla vedení dálková mimo komunikace a obce tak, jak je známe dnes.

V obcích se tehdy stavěly trafostanice, aby byla možnost provádět rozvody jednotlivým

spotřebitelům. Někde ještě ta starosvětská „trafa“, jejich cihlové pylony, doposud stojí. Ale většinou již také ne.

Tehdy byla veškerá soustava na stejnosměrný proud, jen někde byl prováděn převod na střídavý proud.

Napětí v síti bylo pouhých 120 voltů. Až po válce se zavádělo napětí na 220 voltů. Nyní máme v síti napětí prakticky všude 230 voltů. O to rychleji nám ale odchází elektrosportřebiče. Že bude mít někdo třeba elektrickou pračku doma v provozu padesát let a pořád funkční, tak o tom si můžeme jen zdát.

Ale tak to opravdu bylo. Moji prarodiče si koupili v té době elektrickou pračku značky „Zkrat“ ze Zábřehu. Ta prala jako divá těch padesát let a byla prakticky nezníitelná. Jen občas nechal děda vyměnit ložiska a pralo se vesele dále. Možná, že ji na Malé Moravě také někdo měl.

Také zavádění motorového proudu bylo hodně později. Pak se proud rozděloval na klasický spotřební a motorový. Mělo to návaznost na používání elektrosportřebičů.

Ty tzv. „kuchyňské“ byly na spotřební proud a ostatní elektrosportřebiče již byly na motorový proud.

Zde ovšem nastal malér, protože elektrosportřebiče jako třeba míchačka a podobně, byly všude potřeba, ale motorový proud každý doma zaveden neměl. Tak se to všelijak přes různá domácí trafa převádělo. No, užili si jak elektrikáři profesionálové, tak elektrikáři amatéři hodně štrapáce, aby vše a všude bylo ku potřebě.

O elektrosportřebičích bych chtěl psát jiný. Jen bych chtěl ještě dodat, že vždy na jedné straně cesty nebo silnice vedlo elektrické vedení a na druhé straně cesty zase telefonní vedení. Kabelizace telefonního, ale i elektrického vedení se hromadně dělala až v šedesátých letech minulého století. Pak pomalu ta stará elektrická vedení s porcelánovými izolátory, jak si je starší ještě pamatují, nenávratně začala mizet.

Kompletní elektrifikace každé naší domácnosti byla uzákoněna a prakticky provedena v padesátých letech minulého století. Platilo pravidlo, že tam kde bydlí lidé, tam musí být zaveden elektrický proud. Tehdy na státní útraty, čili zadarmo. Dnes se připojení musí platit, včetně zaplacení případných elektrických sloupů a stožárů, když je to někde dále.

Ludvík Vrána

Takto by měla vypadat Stezka v oblácích na Dolní Moravě, podle plánů projektantů.

Otevřme dveře tříkrálovým koledníkům

Tak jako tradičně, bude začínat nadcházející rok na mnoha místech Tříkrálovou sbírkou, kterou organizuje Charita Šumperk.

Tříkráloví koledníci vyjdou do ulic v období mezi 2. a 10. lednem 2016, aby přinášeli o všech domovů požehnání a poprosili o pomoc pro ty, co ji potřebují. Výtěžek Tříkrálové sbírky je určen především na pomoc nemocným, handicapovaným, seniorům, matkám s dětmi v tísní a dalším jinak sociálně potřebným skupinám lidí, žijícím zejména v děkanátu Šumperk. Část výnosu sbírky je určena na humanitární pomoc do zahraničí.

V roce 2016 bychom rádi podpořili Centrum pro rodinu v Šumperku a Poradnu pro ženy a dívky – centrum nenarozeného života. Dále bychom chtěli zvýšit dostupnost Charity Šumperka zakoupením automobilu, zvýšit kvalitu dovážených obědů vybudováním mycího centra a rozšířit sortiment půjčovny rehabilitačních a kompenzačních pomůcek. Samozřejmostí je přímá pomoc pro občany, kteří se ocitnou v hmotné nouzi.

V letošním roce plánujeme překročit hranici a vykoledovat **700 000 Kč** (v roce 2015 to bylo 690 260 Kč).

Proto otevřme dveře a nechme se oslovit posláním, které nám tříkrálové koledování přináší.

Za Charitu Šumperk
Marie Vychopenová, ředitelka

Ze Sněžnických pohádek

Vlastně to není až tak dávno, co se Krulišák, vládce pohoří Králického Sněžníku, placatil u svého srubu na Sviní hoře, u toho, jak mu říkal Slamník. Stál pod přístřeškem a frflal na počasí.

„Svinská zima, mlha že nevidíš na konec natažený ruky, mokrá je jak hadr na podlahu, na nose se pořád sráží, furt abych kapku u nosu utíral a průvan horší než v komíně...“

„Jaký počasí sis udělal, takový máš,“ skočila mu do řeči jeho partnerka Rozvodnice, co má na starosti všechny zdejší vody. „Kdopak je tady za počasí odpovědný? Ty a jenom ty. Taký jsi ještě neřekl, co k obědu. Kvůli tomu se sem s vilou Moravou kodrcáme a ne abychom poslouchaly ty tvý...“

Frrr a plác! Na zábradlí přistál promočený havran zpravodaj, oklepal se jako pes, a začal drkotavou řeč: „Mahél, krráde med, krá, Mahelovi krráde ouly, krrádně krráde Krása...“

„Drž zobák, zvíře pitomý! Ještě ty začínej.“

„Nech ho, dědku. Copak on za to může, že seš dneska nakrknutej? Za prvé, není zvíře, ale pták. Za druhý jsi ho donášet naučil ty a za třetí ti jasně říká, že Mahelovi někdo vykrádá med z úlů. Že jo? Kterýmu? Vždyť jich je kupa.“

„Juniorr, Petrr, Krása, čelarr, čelarr, krá. Olša Podběl krá, krráde taky.“

„Taky by ses už mohl naučit krákat pořádně, slova ti není rozumět a...“

„Jaký a? Říká ti to snad jasně, ne? Mladýmu Mahelovi vykrádá úly Krása. To určitě ty pod Krondorfem, že? Mladej Mahel bydlí na Malý Moravě a polovinu včelstva má nad barákem, skoro u lesa, že? Krása je taky včelař, taky má úlů spoustu a určitě je mladýmu ničí ze závnosti. Ale že by úlů ničil skřítek Podbělníček, se mi nechce věřit. Proč by to dělal? Neměl by ses tam jít, dědku, podívat? Třeba o tom Podbělník něco ví, třeba by ti i poradil, když lidem taky pomáhá.“

„Ke konkurenci nejdu, s tím trpajzlíkem se nebavím a s ostatními pidizvíkama taky ne. Olšovská země přej. Ať si tam zalezou a přebíraj ty své šuty. Ať pomůže Mahelovi on, když je tak chytrý. Nebo mu pomozte vy dvě. Ty seš chytrá jako vopice a tahle husa, víla Morava, tady stojí a ani nekvákne. Dyt je to tam její rajon, dyt tam teče Malá Morava. Vemte si Sněžníka a dělejte si, co chcete. Ale nejdřív udělejte oběd, pořádně. Já zatím rozeženu mraky, abych viděl, co tam dole vyvádíte.“

„Pojď, Moravo, dědkoj uděláme couračku, tu von přímo nesnáší. Za takovýhle řeči si ani nic jinýho nezaslouží.“

Slunce pražilo určitě o trochu víc, nežli je v babím létě zvykem. Lehký vánek přinášel z Moravy polední vyzvánění a u srubu se objevil vlník Sněžník.

„Nesu polívku a vdolky. Prej jste se s Rozvodnicí pohádali? Přišla pořádně naštvaná. Sedí na Bílým kameni a brečí. Oběd musela dodělat víla Nysa.“

„Dej bramborrr, krá, rád bramborr,“ loudí havran a Krulišák mu je vybírá z polévky. Když hrnek po polévce zel prázdnotou, povídá dědek havranovi: „Leť si pro tu svou vránu a já vám dám jeden vdolek. Koukej, se šlehačkou jsou. Ale potom budete makat, miláčku. Bez práce nejsou koláče.“

Když havran odlétal, polohlasně si skřehotal: „Nemám vránu, mám havranici, chytráku, ignorante, krrákorro krrulišácká...“

Slunce zapadalo, když Krulišák se Sněžníkem obhlíželi škody na včelstvech. Rozdu-

paných úlů nejméně jedenáct a okolo spousta velkých medvědích šlapot.

„Jo, posledního medvěda tady u nás před lety odprásknul Hohenlohe a najednou tu máme dalšího. Jenomže je nějaký lehkejší, protože ty jeho stopy nejsou hluboký. Tak, chlapče, posbírej těch pár plástů, ve kterých zůstala kapka medu. Havran to ti pohlídá. My lehneme na slamník a budeme čekat.“

„Dolů do Olšovský země se nepodíváme? Tam prej má druhou půlku úlů a taky poničený. Že jo, havrane?“

Obraz zkázy stejný, jen medvěd to tam nerozšlapal, tady to byli trpasličí. Alespoň podle malíčkových otisků botiček to tak vypadalo. Ale Podbělníček jim to vyložil jinak.

„Takovej chlap zrzatej a malej to tu ničí. Zespod na boty si přidělal ze dřeva vyřezaný malý stopy, aby to vypadalo, že to rozšlapali Babušníci. Včera mi to řekli, a tak dnes čekám, jestli sem nepřide nic zнова. Ale jak ho mám potrestat? Já jsem malej, nikoho nepřepěru a doposavad jsem taky nikoho netrestal. Já vždycky lidem jen pomáhal. Nechceš tady počkat a namlátit mu?“

„Tos uhoďl, že nechci. Já si na něj počkám támhle nahore u lesa. Tam taky škodí, a když mu to pěkně vysvětlím tam, tak přestane neplechu páchat i tady. Tak, měj se, kolego, a někdy zase nashledanou.“

Pět dní havran vartoval u úlů naprázdno, teprve šestého večera Krása tlačí trakař krajem lesa. Dobře čtvrt hodiny obhlížel, zda se někdo neblíží, pak s trakaře sebral medvědí kůži,

navlékl ji na sebe, utáhl každou škvírku, aby rozrušená včela neměla kudy vlézt k tělu. Nohy chránily medvědí tlapy a na hlavu navlékl včelařskou kuklu.

Takto přestrojen se vrhl na úly. Ovšem, převrátit stačil jeden jediný. Nad ním se ozvalo krá, vedle něho zprava brum, zleva taky brum a potom bum. Dva statní medvědi mu buší do kožichu, občas některá rána padne i na hlavu. Utíkat nelze, hlídají si ho a lehnout taky nemůže, vždy si ho zvednou k dalším hrátkám.

Jak to dlouho trvalo, nevěděl, probral se až doma na trakaři a kdo ho dovezl, se dozvěděl od své ženy.

„Takovej frocek mladej s tebou přijel. Vočiska vykulený a hnědou vestu měl. Taký povídal, abys koukal Mahelovi škodu nahradit, nebo že se vrátěj a bude hůř.“

Jaroslav Šabata

Toto je jen jeden ze spousty příběhů, které králický malíř a spisovatel pan Jaroslav Šabata zachytil ve svých Sněžnických pohádkách o vládci a dobrém duchu našich hor, moudrém a spravedlivém Krulišákovi, jeho partnerce Rozvodnici a mladých pomocnících, vilách a vlnících – Moravě a Sněžníkovi, Nise a Urvistovi, Orlici a Jeřábovi. Jejich bohatě ilustrované knižní vydání chystá na předvánoční trh orlickoústecké nakladatelství OFTIS. Myslíme si, že by se tato pohádková knížka měla objevit i v knihovničkách našich čtenářů. A to nejen proto, že se do jedné z pohádek (a má je tu každé písmenko abecedy!) zatoulal i náš šéfredaktor.

Arnošt Juránek

Zápis z 5. zasedání Zastupitelstva obce Malá Morava, konaného dne 10. 9. 2015 v sále kulturního domu na Malé Moravě

Poznámka: tento zveřejněný zápis je upraven (jsou zveřejněny pouze iniciály jmen a příjmení osob) z důvodu dodržení přiměřenosti rozsahu zveřejňovaných osobních údajů podle zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů v platném znění. Zveřejněné osoby jsou zde uvedené s jejich souhlasem. Do úplné verze Zápisu mohou v případě potřeby na obecním úřadě kdykoli nahlédnout občané obce od 18 let věku s trvalým pobytem na území obce, fyzické osoby - vlastníci nemovitostí (staveb, bytů, pozemků) na území obce a cizí státní příslušníci, kteří mají trvalý pobyt na území obce. Jiné fyzické osoby a osoby právnické mají možnost získat informace z jednání zastupitelstva obce na základě zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.

Přítomní členové zastupitelstva obce: Josef Hulín (1), Walter Köhler (3), Jan Kouřil (4), Antonín Marinov (5), Pavel Morong (6), Štěpán Morong (7), Karel Svoboda (8), Josef Temňák (9).

Nepřítomní členové zastupitelstva obce: Ing. Marek Janda (2) – omluven.

Přítomní občané: Blanka Kolková, Iveta Páchová, Jan Urban, Anna Urbanová, Anežka Ošťádalová, Anna Šlégrová, Pavel Petráň, Vlasta Mlčuchová, Eliška Adámková, Pravoslav Zbořil, Tomáš Voženílek, Jarmila Voženílková, Jan Urban st., Milan Sedlačík.

Hlasování zastupitelů: (+) pro, (-) proti, (o) zdržel se hlasování, (x) nepřítomen.

Jednání zastupitelstva zahájil starosta obce Antonín Marinov v 16.00 hodin. Konstatoval, že je přítomno osm zastupitelů, Ing. Janda byl řádně omluven, a tudíž je zastupitelstvo usnášení schopné. Starosta dále navrhl, aby se dnešní jednání řídilo tímto programem:

Program jednání:

1. Schválení programu jednání.
2. Určení zapisovatele z jednání.
3. Určení ověřovatelů z jednání.
4. Kontrola plnění usnesení z minulého zasedání a zpráva o činnosti obecního úřadu.
5. Provedené rozpočtové opatření starosty.
6. Rozpočtové změny č. 2/2015.
7. Výsledek hospodaření obce za leden až srpen 2015.
8. Meziroční závěrka obce za leden až červen 2015.
9. Žádost o finanční příspěvek.
10. Souhlas se stavbou přístřešku.
11. Souhlas se stavbou „rekonstrukce žst. Hanušovice“.
12. Smlouva o dílo – vrt.
13. Pronájem bytů.
14. Záměr směny pozemků.
15. Diskuse.
16. Závěr jednání.

Dále navrhl, aby byl program doplněn o bod „Žádost o poskytování příspěvku“, která byla na obecní úřad doručena 10. 9. 2015 v 10:00 hodin.

Starosta nechal o tomto návrhu na doplnění návrhu programu hlasovat.

2015/05/01: ZO schvaluje doplnění návrhu programu.

Hlasování: 8:0:0 (schváleno)

1. Schválení programu

2015/05/02: ZO schvaluje program jednání.

Hlasování: 8:0:0 (schváleno)

2. Jmenování zapisovatele z jednání

Starosta jmenoval zapisovatelem z jednání pana Karla Svobodu.

3. Jmenování ověřovatelů zápisu

Starosta obce jmenoval ověřovatelem zápisu pana Jana Kouřila a pana Waltera Köhlera.

4. Kontrola plnění usnesení z minulého zasedání

Starosta seznámil přítomné s plněním usnesení z minulého zasedání, se zprávou o činnosti obecního úřadu a přijatých opatřeních starosty obce.

ZO bere na vědomí zprávu o plnění usnesení.

5. Provedená rozpočtová opatření starosty

Starosta obce seznámil zastupitele s opatřeními č. 11, 12, 14, 17/2015, kterými starosta schválil a provedl rozpočtová opatření č. 100004-100007/2015 v jeho působnosti. Kompletní znění opatření je přílohou č. 1 tohoto zápisu. Do diskuse se nikdo nepřihlásil.

ZO bere na vědomí provedená rozpočtová opatření.

6. Rozpočtové opatření č. 200002/2015

Zastupitelstvo obce projednalo rozpočtové změny č. 200002/2015, včetně důvodové zprávy. Rozpočet byl navýšen v příjmech i výdajích o 94 194 Kč, podle jednotlivých kapitol. Kompletní znění rozpočtových změn je v příloze č. 2 tohoto zápisu. Do diskuse se nikdo nepřihlásil.

2015/05/03: ZO schvaluje rozpočtové opatření číslo 200002/2015.

Hlasování: 8:0:0 (schváleno)

7. Výsledek hospodaření obce za období leden až srpen 2015.

Starosta Antonín Marinov seznámil přítomné s výsledkem hospodaření obce v uvedeném období. Do diskuse se nikdo nepřihlásil.

ZO bere na vědomí zprávu o výsledku hospodaření obce v období leden až srpen 2015.

8. Meziroční závěrka obce za leden až červen 2015

Starosta Antonín Marinov seznámil přítomné s meziroční účetní závěrkou podle vyhlášky č. 220/2013 Sb. Do diskuse se nikdo nepřihlásil.

ZO bere na vědomí zprávu o meziroční účetní závěrce obce za období leden až červen 2015.

9. Žádost o finanční příspěvek

Páter Mgr. P. D., zastupující Farnost Malá Morava, se obrátil na obec se žádostí o poskytnutí příspěvku na likvidaci škody na kostele ve Vojtiškově, která byla způsobena silným větrem. Starosta otevřel diskusi, ve které bylo navrženo poskytnout částku 5 000 Kč formou daru.

2015/05/04: ZO schvaluje poskytnutí daru Římskokatolické farnosti Malá Morava, Malá Morava 76, IČ: 67341993, ve výši 5 000 Kč, a to formou daru.

Hlasování: 8:0:0 (schváleno)

10. Souhlas se stavbou přístřešku

Na obec se obrátili se žádostí o vyjádření k záměru stavby J. T., bytem xxx. Přístřešek a kryté posezení bude u rodinného domu na parcele č. 189 v k. ú. Vojtiškov. Do diskuse se nikdo nepřihlásil.

2015/05/05: ZO souhlasí se stavbou přístřešku na pozemku p. č. 189 v k. ú. Vojtiškov.

Hlasování: 8:0:0 (schváleno)

11. Souhlas se stavbou „Rekonstrukce žst. Hanušovice“

Na obec se obrátila se žádostí o vyjádření k projektové dokumentaci společnost Moravia consult Olomouc, a. s. Stavba zasahuje i do katastrálního území Vlaské. Starosta otevřel diskusi. Do diskuse se nikdo nepřihlásil.

2015/05/06: ZO souhlasí se stavbou „Rekonstrukce žst. Hanušovice“.

Hlasování: 8:0:0 (schváleno)

12. Smlouva o dílo

Vzhledem k situaci, kdy v letošním roce opětovně došlo k nedostatku pitné vody v Podlesí, bylo navrženo vybudovat hydrogeologický

průzkumný vrt a podle jeho vydatnosti ho v budoucnu používat jako náhradní zdroj pitné vody v letních měsících. V nejbližší době by společnost Kamil Kurka – HGO měla provést na Podlesí vrt. Odhadované náklady 160 000 Kč.

2015/05/07: ZO schvaluje provedení hydrogeologického průzkumného vrtu na Podlesí společností Kamil Kurka – HGO, Pod Kalvárií 772, Hradec nad Moravicí a pověřuje starostu podpisem smlouvy o dílo.

Hlasování: 8:0:0 (schváleno)

13. Pronájem bytů

K dnešnímu dni obec Malá Morava disponuje 2 volnými byty: byt č. 1 v Malé Moravě čp. 92 a byt č. 3 v Podlesí čp. 135. Byty je možno pronajmout ihned.

Obci byly na základě oznámení doručeny žádosti o pronájem obecního bytu těchto zájemců:

dne 7. 8. 2015 podal žádost o přidělení obecního bytu č. 1 v Malé Moravě čp. 92 pan J. U.,

dne 20. 8. 2015 podal žádost o přidělení obecního bytu č. 1 v Malé Moravě čp. 92 pan M. M.,

dne 28. 8. 2015 podal žádost o přidělení obecního bytu č. 1 v Malé Moravě čp. 92 pan P. P.,

dne 28. 8. 2015 podal žádost o přidělení obecního bytu č. 3 v Podlesí čp. 135 pan P. P.,

dne 31. 8. 2015 podal žádost o přidělení obecního bytu č. 3 v Podlesí čp. 135 pan P. V.

Přijaté žádosti byly posouzeny podle pravidel určených směrnici upravující podmínky pro přidělování bytů ve vlastnictví obce Malá Morava.

Výsledné pořadí žádostí dle součtu bodů dosažených dle jednotlivých kritérií:

byt č. 1 v Malé Moravě čp. 92

1. J. U. - počet bodů 60

2. M. M. - počet bodů 51

3. P. P. - počet bodů 27

byt č. 3 v Podlesí čp. 135

1. P. V. - počet bodů 47

2. P. P. - počet bodů 27

Starosta otevřel diskusi a informoval, že přidělení bytu na Malé Moravě bylo zpochybněno s tím, že žádost pana J. U. se nezakládá na pravdivém tvrzení a tudíž získal neprávem výhodu. Starosta informoval o způsobu hodnocení žádostí o byt, jejich zpracování pracovníci obce a následném schvalování v orgánech obce. Dále tlumočil následující stanovisko paní Zahradníčkové, která jednotlivé žádosti hodnotí: Pan J. U. v žádosti uvedl jako dosavadní způsob bydlení společnou domácnost se svými rodiči, v místě svého trvalého bydliště, což doložil čestnými prohlášeními. Podle směrnice upravující podmínky pro přidělování bytů ve vlastnictví obce za tuto skutečnost získal 20 bodů. Jeho tvrzení se údajně nezakládá na pravdě, protože pan J. U. sdílí společnou domácnost s přítelkyní (na jiné adrese). V případě uvedení této skutečnosti do žádosti, včetně doložení podkladů, by ovšem na hodnocení nemělo žádný vliv a bylo hodnoceno stejně 20 body.

2015/05/08: ZO schvaluje přidělení bytu v Malé Moravě 92 panu J. U. ml. a přidělení bytu v Podlesí čp. 135 panu P. V.

Hlasování: 8:0:0 (schváleno)

14. Záměr směny pozemků

Na obec se obrátil pan D. K., zástupce žadatele p. M., který chce s obcí realizovat směnu nemovitostí. Vybudoval novou komunikaci, kterou požaduje směnít za komunikaci vedoucí kolem jeho domu. Obec vyjádřila svůj předběžný souhlas se směnou na zastupitelstvu dne 12. 6. 2013. Po obhlídce v terénu bylo ovšem zjištěno, že navě vybudovaná komunikace leží kromě pozemků pana M. také na pozemcích Ing. S. To je důvod, který by bránil požadované směně. Pan K. byl vyzván k vysvětlení. Uznal, že se komunikace nachází i na pozemku p. č. 376/6 v k. ú. Zlatý Potok, takže i tento bude součástí směny. Do diskuse se nikdo nepřihlásil.

2015/05/09: ZO schvaluje záměr směny pozemků p. č. 376/4 – TTP o výměře 371 m², p. č. 368/5 – ostatní plocha o výměře 148 m² a p. č. 376/6 – TTP o výměře 42 m² za pozemek p. č. 545/7 (dle geometrického plánu ostatní plocha, ostatní komunikace o výměře 523 m²), ve vlastnictví obce v k. ú. Zlatý Potok.

Hlasování: 8:0:0 (schváleno)

15. Žádost o poskytování příspěvku

V současné době obec poskytuje příspěvek na obědy starobním důchodcům, kteří odebírají stravu ze školní jídelny v Hanušovicích. Výše příspěvku je 5,- Kč na jednoho důchodce a den. Příspěvek není poskytován důchodcům přímo, ale je hrazen přímo poskytovateli stravy na základě vystavené faktury. O poskytnutý příspěvek je ponížena cena za oběd. Dnes požádal obec o možnost poskytování slevy také Ing. František Filgas, Malá Morava 1, IČ: 71985441.

2015/05/10: ZO schvaluje finanční příspěvek ve výši 5,- Kč na jeden oběd pro starobní důchodce, kteří bydlí v obci Malá Morava a odebírají obědy od Ing. Františka Filgase, Malá Morava 1, IČ: 71985441.

Hlasování: 8:0:0 (schváleno)

16. Diskuse

Pan Zbořil se ptá, kdy se bude opravovat cesta na Sklené. Starosta odpověděl, že se jedná o akci Olomouckého kraje, která by měla začít v září.

Paní Anna Šlégrová se ptá, kdy se budou zateplovat bytové domy na Malé Moravě. Starosta odpověděl, že tyto investice zatím nejsou v plánu a ani z řad zastupitelů nevzešel požadavek na zateplení bytových domů. Důvodem jsou částečné i velmi nízké náklady.

Paní Anna Urbanová se ptá na výměnu kotlů v bytových domech. Starosta upozornil na nutnost výměny kotlů z důvodu splnění zákonů požadavků, a to nejen u bytových domů ve vlastnictví obce.

Pan Jan Urban se ptá, do kdy bude platit zákaz vstupu do lesů. Starosta odpovídá, že minimálně do 12. 10. 2015.

17. Závěr jednání

Starosta obce Antonín Marinov všem přítomným za účast na zasedání obce a v 17:00 hodin jednání zastupitelstva obce ukončil.

Zápis byl vyhotoven dne 17. 9. 2015

Ověřovatelé zápisu: Jan Kouřil, Walter Köhler

Zapsal: Karel Svoboda

Starosta obce: Antonín Marinov

Přílohy zápisu:

1. Rozpočtové opatření starosty.

2. Rozpočtové změny č. 200002/2015.

(Obě přílohy jsou k nahlédnutí na obecním úřadě a na webových stránkách obce).

Zápis ze 6. zasedání Zastupitelstva obce Malá Morava, konaného dne 5. 11. 2015 v zasedací místnosti obecního úřadu

Poznámka: tento zveřejněný zápis je upraven (jsou zveřejněny pouze iniciály jmen a příjmení osob) z důvodu dodržení přiměřenosti rozsahu zveřejňovaných osobních údajů podle zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů v platném znění. Zveřejněné osoby jsou zde uvedené s jejich souhlasem. Do úplné verze zápisu mohou v případě potřeby na obecním úřadě kdykoli nahlédnout občané obce od 18 let věku s trvalým pobytem na území obce, fyzické osoby a vlastníci

nemovitostí (staveb, bytů, pozemků) na území obce a cizí státní příslušníci, kteří mají trvalý pobyt na území obce. Jiné fyzické osoby a osoby právnické mají možnost získat informace z jednání zastupitelstva obce na základě zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.

Přítomní členové zastupitelstva obce: Josef Hulín (1), Antonín Marinov (5), Štěpán Morong (7),

Karel Svoboda (8), Josef Temňák (9).

Nepřítomní členové zastupitelstva obce: Ing. Marek Janda (2), Walter Köhler (3), Jan Kouřil (4), Pavel Morong (6) – všichni omluveni.

Přítomní občané: Pravoslav Zbořil, Tomáš Voženílek, Jarmila Voženílková, Miroslav Bobalík, Vlasta Bobalíková, Rudolf Knápek, Eva Sourellová, Milan Kubaník.

Hlasování zastupitelů: (+) pro, (-) proti, (o) zdržel se hlasování, (x) nepřítomen.

Jednání zastupitelstva zahájil starosta obce Antonín Marinov v 16.00 hodin. Konstatoval, že je přítomno pět zastupitelů a tudíž je zastupitelstvo usnášeníschopné. Starosta dále navrhl, aby se jednání řídilo tímto programem:

Program jednání:

1. Schválení programu jednání.
2. Určení zapisovatele z jednání.
3. Určení ověřovatelů z jednání.
4. Zpráva o plnění usnesení z minulého jednání a o činnosti obecního úřadu.
5. Provedená rozpočtová opatření.
6. Rozpočtové změny.
7. Petice.
8. Smlouva o zřízení věcného břemene.
9. Souhlas se změnou stavby.
10. Diskuse.
11. Závěr jednání.

1. Schválení programu

2015/06/01: ZO schvaluje program jednání.

Hlasování: 5:0:0 (schváleno)

2. Jmenování zapisovatele z jednání

Starosta jmenoval zapisovatelkou z jednání paní Simonu Pospíchalovou.

3. Jmenování ověřovatelů zápisu

Starosta obce jmenoval ověřovatelé zápisu pana Štěpána Moronga a pana Karla Svobodu.

4. Kontrola plnění usnesení z minulého zasedání

Starosta seznámil přítomné s plněním usnesení z minulého zasedání, se zprávou o činnosti obecního úřadu a přijatých opatřeních starosty obce.

ZO bere na vědomí zprávu o plnění usnesení.

5. Provedená rozpočtová opatření starosty

Starosta obce seznámil zastupitele s opatřeními č. 20,22/2015, kterými starosta schválil a provedl rozpočtová opatření č. 100008-100009/2015 v jeho působnosti. Kompletní znění opatření je přílohou č. 1 tohoto zápisu. Do diskuse se nikdo nepřihlásil.

ZO bere na vědomí provedená rozpočtová opatření starosty.

6. Rozpočtové opatření č. 200003/2015

Zastupitelstvo obce projednalo rozpočtové změny č. 200003/2015, včetně důvodové zprávy. Rozpočet byl navýšen v příjmech i výdajích o 49 000 Kč podle jednotlivých kapitol. Kompletní znění rozpočtových změn je v příloze č. 2 tohoto zápisu. Do diskuse se nikdo nepřihlásil.

2015/06/02: ZO schvaluje rozpočtové opatření číslo 200003/2015.

Hlasování: 5:0:0 (schváleno)

7. Petice

Starosta Antonín Marinov seznámil přítomné s peticí občanů

Křivé Vody, kteří žádají, aby veřejně přístupná komunikace mezi Podlím a Křivou Vodou byla stále průjezdná a nedocházelo zde k odstavování vozidel.

Starosta konstatoval, že osobně prověřoval průjezdnost cesty a od doby doručení petice nenastala situace, kdy by byla cesta neprůjezdná.

ZO bere na vědomí petici.

8. Smlouva o zřízení věcného břemene

Na obec se obrátila se žádostí o schválení smlouvy o zřízení věcného břemene na akci „Skléné – p. č. 746 Farma Morava, s.r.o., NNv“ firma Elmont Lipová, s.r.o., která zastupuje investora - ČEZ Distribuce, a. s.

2015/06/03: ZO smlouvu o zřízení věcného břemene na akci „Skléné – p. č. 746 Farma Morava, s. r. o., NNv“ a pověřuje starostu jejím podpisem.

Hlasování: 5:0:0 (schváleno)

9. Souhlas se změnou stavby

2015/06/04: ZO souhlasí se změnou využití stávající stavby žumpy na pozemku p. č. st. 124/2 v k. ú. Vojtíškov. Investorem je pan J. Z.

Hlasování: 5:0:0 (schváleno)

10. Diskuse

Pan Miroslav Bobalík se ptal na situaci se skládkou dříví na nádraží v Podlím. Proběhla všeobecná diskuse, z níž vzešel požadavek na řešení pořádku a bezpečnosti v této lokalitě.

11. Závěr jednání

Starosta obce Antonín Marinov všem přítomným za účast na zasedání obce a v 16:20 hodin jednání zastupitelstva obce ukončil.

Zápis byl vyhotoven dne 9. 11. 2015

Ověřovatelé zápisu: Karel Svoboda, Štěpán Morong
Zapsala: Simona Pospíchalová

Starosta obce: Antonín Marinov

Přílohy zápisu:

1. Rozpočtové opatření starosty
2. Rozpočtové změny č. 200003/2015

(Obě přílohy jsou k nahlédnutí na obecním úřadu nebo na webových stránkách obce)

Naše jubilantky

V říjnu oslavily

65 let

paní **Blanka KOLKOVÁ**

70 let

paní **Marie POSPÍCHALOVÁ**

80 let

paní **Helena WOLFOVÁ**

93 let

paní **Magdaléna JAROŠOVÁ.**

Všem našim jubilantkám blahopřejeme.

OLŠOVÁČEK[©]

PŘÍLOHA PRO DĚTI

Milé děti,

na konci prázdnin jsme se sešli na akci „Zachraňte strom na Králickém Sněžníku“. Děkuji vám, že jste donesli celkem 40 kg papíru, který bude určen na recyklaci a neskončí na skládce.

Víte, že každá tuna recyklovaného papíru ušetří kolem 14 stromů? Recyklací jedné tuny papíru ušetříme 0,47 až 0,9 tuny CO₂ (při započtení uhlíku, které by vázaly neporažené stromy, by tato hodnota byla ještě podstatně vyšší). Podle údajů Evropské komise lze ušetřit recyklací 1 kg papíru, místo jeho uložení na skládku, 900 gramů emisí oxidu uhličitého.

Na silnici používejte reflexní prvky

S příchodem podzimu se začíná zkracovat den – ráno se stále později rozednívá a večer se dříve a dříve smráká – přibývá různých meteorologických nepříjemností, ranními mrazíky počínaje a častými mlhami konče. Lidé si na tuto změnu po létě jen těžko zvykají a zapomínají, že by nové situaci měli přizpůsobit své chování.

Rady pro zvýšení viditelnosti:

1. Používejte reflexní a fluorescenční materiály a kombinujte je, abyste byli dobře vidět za světla i za tmy.

2. Za snížené viditelnosti musí být kolo vybaveno světlometem svítícím bílým světlem vpředu a stálým nebo blikajícím červeným světlem vzadu. Pamatujte, reflexní doplňky v každém případě zvyšují bezpečnost cyklistů na silnicích.

3. Dětem pořídte oblečení, školní brašny a doplňky opatřené reflexními a fluorescenčními bezpečnostními prvky.

Reflexní prvky odrážejí světlo v úzkém kuželu zpět ke zdroji, a to až na vzdálenost kolem 200 metrů, takže výrazně zvyšují viditelnost za tmy a za snížené viditelnosti.

Fluorescenční materiály zvyšují viditelnost za denního světla a za soumraku, ale

ve tmě svou funkci ztrácejí. Proto je vhodné na oblečení oba typy kombinovat. A pořídit nejen pro děti oblečení (tašku do školy) v pestrých barvách a s reflexními prvky. Nejrozumnější přívesky, nášivky, nažehlovačky, samolepky nebo pásky jsou k máni obvykle za rozumné ceny například v galanteriích. Důležité je umístit je ke koncům rukávů, blízko ke kolenům a do úrovně pasu, aby přijíždějící řidič z odrazu v různých výškách snáze pochopil, že se blíží k lidské postavě.

A jak brzy zaregistruje barevné oblečení

řidič? Modré na 18 metrů, červené na 24 m, žluté na 37 m, bílé na 55 m a reflexní na 200 m.

Nejohroženějšími účastníky jsou zejména chodci a cyklisté. Statistická data jednoznačně ukazují, že právě oni v silničním provozu podceňují vlastní viditelnost a vystavují se tak riziku vážného zranění nebo úmrtí v případě dopravní nehody.

Pravidlo „vidět a být viděn“ s příchodem podzimu opět nabývá na významu.

turtm.cz

Konec prázdnin na Podlesí

Na samém konci letošních letních prázdnin, dne 29. srpna, se v Podlesí uskutečnila akce s názvem „Konec prázdnin“, pořádaná spolkem Království Králického Sněžníku, za finanční podpory Obce Malá Morava a Moravského kulatého stolu.

Pro děti to nebyla jen zábava, ale i tak trochu ekologický a finanční výchovný podnik. Za každý donesený kilogram sběrového papíru dostaly děti nejen sešit, ale i královské peníze, tzv. olšováčky. Ty si mohly proměnit za zboží v obchůdku, aby tak poznaly, jakou

mají věci finanční hodnotu a jak bývají ceny pohyblivé.

Do akce, v níž nechyběly ani různé kvízy, se s chutí zapojili i dospělí. Předseda spolku věnoval Obci Malá Morava moravskou zemskou vlajku, kterou za obec převzal Ing. Marek Janda.

Vyvrcholením akce byla módní přehlídka oblečení, které si děti samy vyrobily z recyklovaného odpadu. A na úplný závěr nechyběl ani veliký táborák.

Petr Mahel

Pradědovo muzeum - ráj pro děti

Unikátní zábavní park ve venkovském stylu, zaměřený na Jeseníky a vše co k nim patří, zve malé návštěvníky k prožití dobrodružství. V Pradědově dětském muzeu v Bludově je stále co dělat, ať prší nebo svítí slunce.

Muzeum tvoří venkovské stavení s mnoha místnostmi a zákoutími. Stěžejní je vesnice

Pradědovo s dřevěnými domečky vybavenými nábytkem a hračkami. Ve vesnici žije mlynář a nechybí zde ani nádraží. Děti tak mohou malovat do mouky, vypravovat vláčky nebo servírovat na stůl v hostinci regionální jesenické plyšové pokrmy. Ty jsou v muzeu k dispozici i pro dospělé, nikoliv však na hraní, ale opravdové místní dobroty k ochutnání.

Když jsou návštěvníci muzea unaveni, mohou se schovat mezi polštáři v pohádkárně, pro nejmenší je připravena batolárna. V jeskyni se zabydleli jesenické legendy, duchové a vládci hor. Expozice připomenou i zajímavosti z jesenické přírody a vše, co je na horách pod Pradědem zajímavé.

Děti se během pobytu seznámí se zdejšími slavnými rodáky, jako Ondřejem Bankem, Simonou Babčákovou či Janem Haubertem, kteří věnovali muzeu svůj specifický předmět. Nechybí zde rozlehlá zahrada o velikosti dva tisíce metrů čtverečních s přírodním venkovním hřištěm. Jeho součástí je rozsáhlé vodní dílo – soustava prvků pro oblíbené dět-

ské cákání, rachtání a jiné vodní radovánky. Mezi venkovní lákadla patří i dřevěný tunel, lanovka, největší bubno-xylofon ve střední Evropě nebo soustava podzemních telefonů.

„Rádi přivítáme školní i jiné kolektivy. Muzeum nabízí učebnu vybavenou interaktivní tabulí s možností realizace zábavně vzdělávacích programů na různá témata. Nabízíme také organizované školní výlety, včetně zajištění dopravy a stravování v ceně od 175 na dítě,“ uvedla Markéta Ficnarová z Pradědova dětského muzea v Bludově s tím, že je možné areál muzea po dohodě celý uzavřít pro firemní či rodinné akce. Veškeré informace a kontakty se nachází na stránkách www.pradedovomuzeum.cz

Pradědovo dětské muzeum je otevřeno celoročně. Děti do 90 centimetrů mají vstup zdarma, celodenní vstupenka pro dítě do 15 let činí 175 korun, na dvě hodiny 120 korun. Dospělý návštěvník zaplatí 25 korun.

Bára Haušková

Foto: Lucie Pešková Kulichová

Broučci u lesa

Na louce u lesa žili kamarádi broučci. Byli to mravenec Ferda, slečna Beruška, brouk Tesařík a Cvrček. Každý se celý den nějak snažil a večer se vždycky sešli na plácku pod velkým smrkem. Vyprávěli si navzájem, co kdo celý den dělal, co je nového na louce a podobně.

Mravenec Ferda se snažil po celý den pracovat, co mohl. Pomáhal kamarádům s opravou mraveniště, dále pomáhal při sběru potravy a jejího ukládání na zimu do mraveniště, byl k ruce chůvičkám s jejich starostmi s kuklami a s malými mravenci, kteří se z nich sotva vyklubali.

Beruška, jak ji známe, také nezahálela, spíše se ale vždycky starala jen a jen o sebe. Stále se šlechtila a chtěla se pořád více a více všem líbit.

Tesařík také pracoval, neustále a pořád. Podobně jako Ferda si sháněl potravu na zimu a hlavně si pořád vylepšoval svůj domeček, který si vybudoval ve starém pařezu na kraji lesa.

A cvrček? Toho přece všichni známe, po celý den, jak jen vysvitlo sluníčko, tak všem hrál na housličky a bylo jej do dálky slyšet. K tomu ale ještě bylo slyšet také včelky a čmeláky, jak opylují květy, a také šustění květin na louce a z dále šumění lesa.

Jednou se přihnal silný liják a všechny zahnal do svých domečků, kde přečkali to nečekané povětrí. Pak se sešli jako obvykle pod smrkem u lesa a vyprávěli si, co kdo viděl a co kdo z nich zažil.

Mravenec Ferda se schoval s kamarády v mraveništi a vyprávěl všem, jak bylo v mraveništi po celou dobu teplo, mile a dobře, a že si ihned našel práci doma v mraveništi při ukládání potravin a potřebných věcí na zimu.

Beruška byla schovaná ve svém domečku postaveném z ořechové skořápky. Byl malý, ale pro Berušku tak akorát, aby se nemusela moc starat o úklid. Po celou dobu deště spala a odpocívala a těšila se na to, až zase vyjde sluníčko.

Tesařík byl zalezený ve svém domečku v pařezu a po celou dobu deště si vyráběl nový nábytek. Ten starý se mu již nelíbil.

Jen cvrček byl sice také schovaný ve svém domečku, který měl vybudovaný ze staré kůry, ale koukal se, jak venku prší a burácí hromy a blesky. Tak byl vlastně jediný z nich, který viděl, co se děje ven-

ku. Všem to podrobně vyprávěl. Ostatní broučci se velmi ulekli a byli rádi, že se ta slota a nepohoda již přehnala.

Vtom přiletěly světlušky a všem oznámily, že je čas jít spát. A hlavně se těšit na příští den. Posvítily ještě broučkům na cestu do jejich domečků a odletěly domů také.

Ludvík Vrána

VÁNOČNÍ BALÍČKY PRO UKRAJINSKÉ DĚTI

Tradiční akce pro děti z dětských domovů na Ukrajině

Obsah balíčku: nové oblečení, obuv, sportovní a školní potřeby
Cena balíčku: cca 1 000,- Kč
Informace o obdarovaném dítěti: obdržíte bezprostředně po projevení zájmu

- Do 31. 11. 2015 kontaktujete e-mailem či telefonicky Charitu Šumperk
- Do 4. 12. 2015 doručte dárek do sídla Charity Šumperk

ZÁRUKA OSOBNÍ DOPRAVY

CHARITA ŠUMPERK, JEREMENKOVA 7
e-mail: info@sumperk.charita.cz, tel.: 533 216 747

Vůle

(Malá úvaha)

Občas si každý řekne „a mám já na to nebo ono vůli?“. Je to vždy ve smyslu něco obtížného udělat, nebo něco obtížného překonat. Nebo jen se k něčemu donutit. Někdy je takováto úvaha vlastně k smíchu, protože se obvykle jedná o skutek, který již dávno sami chceme udělat, nebo který již dávno měl být udělán.

Obyčejně nás k takovému uvažování ženou okolnosti. Například vlastní svatba. Nebo stavba nového oplocení okolo domu a zahrady, které již delší dobu drží samo sebe a je div, že dávno nespadlo. Někdy je to i snaha najít si novou práci, protože tam, kde pracuji, se mi již nelíbí, nebo se tam změnil vedoucí, který mi šlape na paty a z práce mi dělá peklo. Anebo si najít novou práci, když žádnou nemám. V takovém případě je třeba mít vůli i přijmout práci, která mi nevoní, ale pracovat se musí a tím pádem i nechut k té práci se musí vůli překonat.

Často se k vůli přiřazují i jiné vlastnosti, takže pak máme zajímavé spojitosti. Jsou to například morálka, zlost, závist, umění atd. Vše je vždycky v nějaké zvláštní spojitosti. Opět uvedu, že občas mívá člověk zlost, když mu vlezou do bytu mravenci – no a pak vynaloží vůli, aby je vyhnal z domu. V duchu si říká - proč ale lezou ke mně do bytu? Proč nelezou k sousedovi? Tomu bych to zrovna přál. Toto nevyřčené přání již ale dávno pronesl i soused, když jej navštívili mravenci také. Je to nemorální, ale tato zloba se u lidí objevuje často.

Někdo má krásnou zahradu s mnoha stromy. Jen s nejvyšší vůlí v saděření se mu ji daří udržovat. Pak je ale zase jeden chytrák, co má vůli mu tam na tu zahradu chodí krást úrodu. Hlavně na podzim, když všechny plody na stromech zrají. Řeknete, že to není chytrák, ale obyčejný zloděj. A máte pravdu. Protože kdyby byl opravdu chytrák, tak by se se saděním dohodl a za úplatu nebo za pomoc na zahradě by dostal to, co zbytečně pracně krade. A tak je to ve všem. Někdo usilovně pracuje a stará se o rodinu, někdo se práci vyhýbá, jak jen může, a na rodinu jakoby nemá čas.

Také při studiu je to znát, že někdo má vůli a někdo nemá. Některý student, i když třeba dojíždí, tak se učí i ve vlaku i v autobuse a ani nevšímá, jak mu ta cesta rychle uběhla. Naopak ten student, co na cestě spí, nebo tzv. čumí do blba, pak toho obyčejně ve škole moc neví, nebo spíše nic neumí. Ale čest výjimkám.

Podobné je to s údržbou svého příbytku. Již obyčejně z dálky vypadá jeho dům jako klícka, toho co má vůli se o něj starat, kde je určitě radost pobývat. Naopak u někoho je to spíše zanedbané obydlí. Řeknete, že ten druhý nemá peníze, nebo nemá čas a dojíždí daleko za prací a podobně. I to je pravda. A zde nastupuje již vůle. Když chci bydlet trochu, jak se říká, v pohodě, tak si ten čas najdu a při vši vůli ten domek budu udržovat a ošetřovat. Jiný si to ale zdůvodní tak, aby pracovat nemusel. Prostě se mu nechce a je to hned vidět. Netřeba více o tom mluvit.

Proto mějte vůli dobrou a čistou. Vše dělejte rádi a vždy se vám to vyplatí.

Ludvík Vrána

Olšovská jablečná pochoutka

Ingredience: jablko, voda, cukr, mletá skořice, bílý jogurt.

Jablko oloupeme, rozčtvrtíme, zbavíme jádřinců a nakrájíme na plátky. Dáme na teflonovou pánev, zalijeme vodou a necháme změkhnout. Posypeme trochou skořice, a když se vypaří voda, jablka posypeme cukrem. Rychle zamícháme, aby se cukr rozpustil a mírně zkaramelizoval. Můžeme podávat s bílým jogurtem.

Vážené čtenářky,

děkujeme vám za vaši přízeň. Jsme vždy mile překvapeni, kam až se naše Devítka dostane a potěšení tím, že chcete taky přispět svými poznatky a recepty. Tak se nám například ozvala čtenářka až ze Šumavy, z města Prachatic, a to svým jedinečným receptem na domácí máslo. To nás tak trochu inspirovalo a tuto přílohu, určenou ženám, věnujeme mléku.

Co víte i nevíte o mléku

Mléko obsahuje tuk, mléčný cukr – laktózu, vápník, mléčné proteiny, vitamíny a soli. Pozor, pokud kupujeme nízkotučné mléko, toto mléko obsahuje větší množství vápníku než mléko tučné, a to zcela logicky, na úkor tuku, neboť vápník se v mléce váže výhradně na kasein.

Mléko podle pasterace rozdělujeme na:

- **mléko termizované** je mléko ošetřené šetrnější formou pasterace, např. 15 sekund při 57-68 °C,

- **mléko s prodlouženou trvanlivostí** – ESL mléko je mléko ošetřené teplotami vyššími, než jsou teploty pasterační, ale nižšími než je UHT. UHT je pak ultra vysoká pasterace. Toto mléko vydrží 10-40 dní do 6 °C,

- **mléko čerstvé** – tak se označuje mléko, které bylo ošetřeno některou z variant klasické pasterace. Nikoli UHT. Toto mléko vydrží několik dní do 8 °C,

- **Mléko trvanlivé** – pokud byla trvan-

livost prodloužena UHT nebo sterilací. Minimum je 135 °C na 1 sekundu. Toto mléko vydrží několik měsíců při pokojové teplotě. Má velmi zásadní změnu chuťových a senzoryckých vlastností,

- **mléko homogenizované** – to už však nemá nic společného s pasterací, naopak velmi často kupuje člověk mléka jak pasterovaná, tak homogenizovaná – velmi laicky obsahuje mléko různé velké tukové kuličky. Homogenizací, což je proces, kdy se propasírovávají kuličky tuku malou dírkou, se velikost kuliček sjednotí. Na mléce se pak nesráží smetana, ale mléko zůstane nezměněné – s promíchaným tukem v celém objemu.

Podle tučnosti rozdělujeme mléko na:

Plnotučné – nad 3,5 %

Polotučné – nad 1,5 %

Nízkotučné – do 0,5 %

Kozí mléko - nedoceněný elixír krásy a dlouhověkosti

Mlsná koza...

Léčebné účinky kozího mléka jsou výsledkem toho, že koza spásá až 450 druhů rostlin a rostlinné alkaloidy, které přechází do mléka, působí na lidský organismus léčivě. Příslušná mlsnost koz je pro konzumenta kozího mléka tou nejlepší zárukou. Důležité je umožnit kozám volnou pastvu v druhově pestrém porostu, takže si kozy vybírají jednotlivé rostliny stejně pozorně, jako babka kořenářka vybírá bylinky pro svou kouzelnou čajovou směs.

Kozí mléko obsahuje velké množství minerálů a stopových prvků. Například vápníku má víc než mléko kravské. Obsahuje také hořčík, draslík, sodík, mangan a další vitamíny A, C, E, D a vitamíny řady B včetně kyseliny listové.

Pravidelné užívání kozího mléka:

- sehrává aktivní roli v prevenci rakoviny,
- prokazatelně působí na výstavbu a obnovu buněk,
- je lépe stravitelné, než mléko kravské,
- je vhodné pro alergiky na kravské mléko,
- má příznivé výsledky při léčbě onemocnění kůže, atopického ekzému nebo astma,
- působí pozitivně na žaludek a střeva,
- je doporučované při léčbě migrén, plicních onemocnění a nervových poruch.

Co všechno kozí mléko léčí?

- **onemocnění trávicího traktu** a „při-

družených orgánů“ (játra, slinivka). Zde se kladně projevuje zásaditější charakter a vyšší neutralizační kapacita kozího mléka,

- **stres a migrény** – mnoho žen, které trpí migrénou, se vyléčí nebo se jejich stav výrazně zlepší, když ze svého jídelníčku vyloučí kravské mléko a výrobky z něj a nahradí je výrobky z mléka kozího,

- **alergie** – při vzniku dětských alergií se největší role přičítá obsahu kaseinu, což je bílkovinná frakce obsažená v kravském mléce. Uvádí se, že lidská populace je v 60 až 70 % případů alergická na tyto bílkoviny. Vzhledem k tomu, že kozí mléko má odlišné složení a odlišný podíl bílkovinných frakcí, je snášeno bez problémů nejen u dětí, ale i u dospělých,

- **revmatické bolesti** – vykazuje protizánětlivé účinky, protože posiluje imunitní systém,

- **kožní alergie (ekzémy)** – zde především pomáhají koupele v syrovátce, doplněné o stravování s vyloučením kravského mléka a výrobků z něj,

- **prevence nádorových onemocnění** – organismus kozy je schopen si vytvářet účinné profylaktiky a nikdy neonemocní rakovinou. Zajímavé výsledky jsou též z pozorování pacientů, kteří pravidelně pili kozí mléko. Podobné bylo ve Francii úspěšně prokazováno snížení rizika opětovného propuknutí nemoci u již operovaných pacientů.

Co to je mléko

Mléko je výměškem mléčných žláz, které produkují samice savců v době laktace. U hospodářských zvířat (krav, koz, ovčí) je doba laktace uměle prodlužována pravidelným dojením.

Mléko je základním zdrojem výživy pro mláďata všech savců, mezi které patří i člověk. Ten je jediným živočichem, který si schopnost řádně trávit mléčné bílkoviny uchovává i ve stáří.

Mléko je bílá tekutina (obsahuje 85 % vody) nasládlé chuti a příjemné vůně. Žlutavý nádech je způsobený obsahem tuku, který je součástí sušiny. Kromě tuku jsou v sušině ještě bílkoviny, mléčný cukr (laktóza) a minerální látky (vápník, hořčík, draslík – jsou v mléce vázány ve formě fosforečnanů, chloridů, uhličitánů a citrátů).

Obsah vitamínů závisí na krmivu zvířat, ze kterých mléko pochází. V zimě neobsahuje téměř žádné vitamíny. V létě, kdy se dobytek pase na loukách a pastvinách, jsou v mléce obsaženy vitamíny rozpustné ve vodě (B1, B2, C) i vitamíny rozpustné v tucích (A, D, E, K).

Rostlinnými náhražkami kravského mléka jsou např. sojové mléko, rýžové mléko, mandlové mléko, kokosové mléko.

Domácí máslo

Mléko přímo od krávy přeseleháme, až budou hrudky a zežloutne. Pak si nalijeme do hrnce ledovou vodu. Z přeselehaného másla vytvoříme kostku, kterou ponoříme do ledové vody, ve vodě koupeme a „prohňáváme“ tak dlouho, dokud hrouda pouští syrovátku – dokud je voda bílá – několikrát vodu vyměníme, ale vždy musí být studená.

Vykoupané máslo můžeme ochutit např. česnekem, pažitkou, křenem, solí anebo můžeme rovnou mazat na chleba.

Dobrou chuť přeje

Věra Subiková, Prachatice

Peníze a bankovníctví

Historie dluhopisů: války, Rotchildovi a kupóny

Dluhopisy vznikly vzhledem k potřebě obchodování s dluhy. S dluhopisy je na rozdíl od půjček, úvěrů a vkladů možné snadno obchodovat na sekundárním trhu. Běžně se s nimi neobchoduje na burzách, ale OTC trhu, i když některé burzy je kotují (tím se snaží zvýšit svou prestiž). Například pražská burza kotuje řadu dluhopisů, přestože se na ní s nimi neobchoduje. Věřitel není na dluhopisu (na rozdíl od půjčky, vkladu, úvěru) vyznačen. Při obchodování s dluhopisem se věřitelé střídají. Každý momentální držitel dluhopisu je věřitelem.

Druhým rozdílem je, že zatímco jistina půjčky a úvěru se obvykle splácí postupně po splátkách, jistina dluhopisu se obvykle splácí najednou. Další vlastností na rozdíl od půjčky, úvěru a vkladu je neosobní charakter dluhopisu. Úroková míra u půjčky, úvěru a vkladu je výsledkem osobních jednání věřitele a dlužníka. Naopak dluhopisy se prodávají stovkám investorů, kteří za to poskytují hotovost. Přitom úvěrové rozpětí pokrývá úvěrové riziko. Úroková míra (výnosnost) je stanovena trhem.

Začalo to válkami

Dluhopisy existují dlouho. Nejprve dluhopisy s pevnou úrokovou mírou v 17. století emitovaly vlády k financování válek. Stalo se tak krátce poté, kdy začaly obíhat první bankovky emitované také vládami. Ostatně, bankovky jsou speciálními státními dluhopisy, jejichž úroková míra (výnosnost) je nulová. Centrální banky byly původně zřízeny k zajištění emise bankovek a řízení obchodování s dluhopisy. Příkladem je Bank of England. Byla založena v roce 1694 jako soukromá banka podle Královské charty (royal charter). Hlavní její úlohou bylo získat pro stát peníze emisí dluhopisů zvaných gilts. Tento model se ujal v kontinentální Evropě v 18. století za přispění legendární Rotchildovy rodiny, která založila centrální banky v Německu, Francii, Rakousku a Itálii.

Jiným příkladem jsou USA. Během války o nezávislost proti Británii 13 rebelujících států emitovalo dluhopisy, aby uhradilo náklady války. Po vyhrané válce vzhledem k prioritě vlády stavět novou zemi existovalo politický tlak nesplatit dluhopisy či alespoň je splatit výběrově. První americký ministr financí Alexander Hamilton odolal těmto tlakům a také Thomasovi Jeffersonovi, nazval dluh „cenou za svobodu“ a požadoval jeho plné splacení. Hamilton tak zajistil, že nová země se připojila ke skupině zemí, jejíž dluhy byly vždy splaceny. USA nikdy neselhaly ve svém dluhu. Avšak v historii obecně některé země ve svém dluhu selhaly. Příkladem z poslední doby je Rusko a Argentina. Obecně se úroková míra státních dluhopisů (snad s výjimkou některých zemí, které selhaly ve svém dluhu), označuje za bezrizikovou úrokovou míru.

Dluhy rostou, počet emitentů také

Při splatnosti jedné dluhopisy stát běžně emituje nové dluhopisy. Obecně státní dluhy mají tendenci růst a splacení se odsouvá na další generace. Na konci roku 1981 státní (federální) dluh USA činil 1 028 mld. dolarů a na konci roku 2007 již 9 229

mld. dolarů. Země emitují dluhopisy s velkým spektrem původní splatnosti, a to od několika měsíců až po 50 let. Nyní dluhopisy kromě států emitují také podniky i různé místní orgány (města) za účelem financování existujících nebo nových programů. Od začátku 20. století dluhopisy emitovaly také podniky, které běžně selhávají. Výnosnost takových dluhopisů je vyšší než bezriziková úroková míra, čímž se kompenzuje vyšší úvěrové riziko podniku.

Pevný versus proměnný kupón

Na finančních trzích mnoha zemí dominují dluhopisy s pevnými kupóny, které se tradičně nazývají cenné papíry s pevným výnosem (fixed income securities). Rozšířeny jsou také dluhopisy s proměnným kupónem. Poptávky po dluhopisech s pevným kupónem se snižuje v případě vysoké volatility úrokových měr, neboť cena dluhopisů s cenným kupónem je vysoce citlivá na úrokovou míru. Za takové situace se pro investory stávají zajímavějšími dluhopisy s

proměnným kupónem. Během období vysokých úrokových měr jsou ceny dluhopisů s pevným kupónem nižší, a proto očekávání nižších úrokových měr zvyšuje atraktivitu dluhopisů s pevným kupónem pro investory. V období nižších úrokových měr se trh dluhopisů zotavuje a více podniků se snaží získat prostředky prostřednictvím dluhopisů s pevným kupónem.

Na trhu dluhopisů ovlivňuje úvěrové riziko investiční rozhodování odlišným způsobem než u jiných cenných papírů, a to vzhledem k možnosti bankrotu a prodlení dlužníka, pokud jde o kupónové platby či jmenovitou hodnotu při splatnosti dluhopisu. Na druhé straně v případě bankrotu vlastníci některých druhů dluhopisů (např. hypotečních zástavních listů) bývají vyplaceni přede běžnými věřiteli a akcionáři. Tradičně jsou dluhové cenné papíry ve srovnání s akciemi považovány za investice s nižším rizikem.

afinabul.blog.cz

Možnosti přivýdělnku na venkově

Tak nám ten čas utekl, není to tak dávno, co jsme brambory sázeli a už je máme sklizené. Ten, kdo letos pěstoval brambory, tak mohl docela slušně vydělat. V obchodě se totiž prodávají v rozmezí 8 až 10 Kč za kilogram.

Než ale začneme něco pěstovat, tak si musíme uvědomit, kolik času a financí jsme ochotni věnovat jednomu metru čtverečnímu, aby výsledek byl dobrý a aby naše úsilí nebylo zbytečné.

Ale zpět k našemu projektu.

Úroda byla více než dobrá. Když 40 kg hlíz při ceně v obchodě 8 Kč (celkem 1 120 Kč) a když si odečteme čas a náklady, tak jsme v plusu 300 Kč, to je náš výdělek za sezonu.

Jen na pátém honu nás trápily mandelinky, už chybělo málo, abychom museli použít chemickou ochranu. Ale počasí nám pomohlo. Přišla vedra a brouci vylezli na listy, kde jsme je mohli pohodlně posbírat ručně, a to několikrát za jeden den.

Rádi bychom v našem projektu chtěli pokračovat i v příštím roce. Chceme honů zasadit více, aby se naše pěstitelské výsledky daly objektivně vyhodnotit. Kdo by měl zájem s námi spolupracovat, napište nám na naši e-mailovou adresu, i to, kterou plodinu byste chtěli pěstovat

*Připravil
Petr Mahel*

S Vladimírem Salvou nejen o záchraně četnické stanice

Když jsme začínali s prací na naší Devítce, netušili jsme, jaké zajímavé příběhy jsou ukryty v životech našich spoluobčanů.

Jednoho z nich bych vám chtěl dnes představit. Má u nás stále trvalé bydliště, i když svou firmu má v Šumperku. Srdcem však stále zůstává Malomoravákem.

Jednou z jeho největších životních zásluh je zásluha o opravu chátrající budovu četnické stanice ve francouzském Saint Tropez, právě té, kde se točila známá veselohra s Louisem de Funésem v hlavní roli. Jsem rád, že mi pan Ing. Vladimír Salva, který proslavil naši obec až tak daleko za našimi hranicemi, poskytl tento rozhovor.

Ti starší z nás si vás jistě pamatují jako zootechnika zdejšího státního statku. Jak na toto období vzpomínáte?

Na Malé Moravě jsem začínal svoji profesní kariéru jako zootechnik na zdejším státním statku. Bydlel jsem dole nad přejezdem, nad hospodou a řeznictvím, ve služebním statkovém bytě. Pracoval jsem zdejším státním statku rád, byla to doba mého mládí. Narodila se mi zde i dcera. Ta žije v současnosti v Rakousku. Vzpomínám si na tu dobu pořád. Ale také na zdejší lidi, mezi nimiž jsem měl, a doufám, že mám doposud spoustu kamarádů. Vzpomínám si tak na ty starší jako na Františka Baroně, pana Marinova, Františka Mahela, pana Čermáka, Jarošovi na lidi v kravině paní Morongovou, Šparníkovi, Mičechovi, Pacáka, Šikulu, Horáčkovi, Karla Turoně, Hamšíkovi, Noska, Málka, hospodského Šimka a další. Je a bylo mnoho vynikajících občanů z obce Malá Morava. To snad ani nejde všechny vyjmenovat. A to jsem se nedostal na Sklené, Podlesí, Vojtěškov, Vysoký Potok, Zlatý Potok, Vysokou, Vlaské, Křivou Vodu a jinde. S mladšími zdejšími občany se již tak neznám.

Proč jste si ponechal trvalé bydliště v naší obci, i když o vás vím, že žijete už dlouhá léta jinde?

Po revoluci jsem začal podnikat. Sice opět v zemědělství, ale bylo to podnikání v zahraničním obchodě. K tomu jsem ještě si dále vedl nějaký maloobchod, který si držím doposud. Protože jsem při svém podnikání často měnil skutečné bydliště, a to nejen v České republice, ale i v zahraničí, tak by bylo pro mne složité a hlavně i drahé stále měnit všechny osobní doklady a doklady a smlouvy společností, kde jsem byl veden v obchodním rejstříku. Takhle to bylo pro mne jednodušší. Přesto ať jsem byl, kde jsem byl, tak volební povinnost na Malé Moravě jsem si vždy čestně plnil a přišel sem k volbám volit. Zajímavé vždy bylo, když mne zastavili a kontrolovali dopravní policisté třeba v Anglii, jak si zapisovali mé národnost a bydliště. Street - Vysoký Potok, city - Malá Morava.

Co vás přivedlo k nápadu, začít podnikat v cestovním ruchu?

Na počátku devadesátých let mi to poradili na finančním úřadu. Prý mám mnoho zahraničních cest a mohlo by se mi to hodit. Tak jsem poslechl a založil si malou cestovní kancelář. Vedu ji doposud a je doplňkem mé pracovní činnosti. Jedná se spíše o uspokojování rekreačních potřeb mé rodiny a pár známých. V zahraničí mám dvě trvalé destinace. Jedna je v Chorvatsku na Istrii ve městečku Rovinj a druhá je ve Francii na Riviére v městečku St. Tropez. Každá z nich je trochu jiná, ale v obou je docela příjemné a dobře každému. Na Riviére navíc upřednostňuji výjezdy na kole po zdejší nádherné kraji. Lidé jsou zde příjemní, dá se zde vyjít s každým a hlavně všude. Doporučuji každému se sem podívat. Cesty do Chorvatska, ale

i do St. Tropez provádím luxusními minibusy, takže cestující od mé cestovky jsou naprosto spokojeni. Na hory jezdím málo. Nemám rád zimu, a tak jezdím jen v létě krátkodobě do Itálie do Dolomitů.

Byl to obdiv k Louisi de Funésovi, nebo stálo něco jiného za nápadem vozit lidi právě do Francie? Jak vás napadlo zasadit se o opravu slavné četnické strážnice v Saint Tropez?

Ta mi přišla na mysl hned, jak jsem se zde usadil. Využil jsem sám nabídky ke koupi malého domu, který byl opuštěný a zanedbaný a tím pádem levný. Nechal jsem jej opravit a hlavně upravit na rekreační pobyt pro menší turistické skupiny. Ale při náhodném pohledu na zdejší četnickou stanici mi bylo nedobře. Dům byl také opuštěný, vybydlený a hlavně docela nevzhledný a nevábný. Ihned jsem zašel za místním starostou a trochu mu zcela razantně domluvil, že taková kulturní památka se takto nenechává ladem a napospas osudu. A kdyby náhodou byla opravena a turisticky vybavena pro drobný prodej upomínkových předmětů, hlavně s tématem místních četníků, tak bude přinášet každoročně do obecní pokladny jistě nemalé peníze. Starosta mne poslechl, a tak se i stalo. Dnes se tam dveře s turisty netrhnou. Sám pro sebe mám radost, že to takto dobře dopadlo s tou četnickou stanicí a památkou na herce Luise de Funése a jeho přátele. Chtěl bych jen dodat, že zdejší úředníci při jakémkoliv jednání jsou vstřícní a přívětiví. Nikdo zde na nikoho ani nekřičí, ale ani nedělá ze sebe bubáka a neochotu.

Pracoval jste dlouhá léta v zemědělství. Je na tom dnes naše zemědělství, podle vašeho názoru, lépe?

Stav našeho zemědělství v současnosti je nedobrý. To každý člověk vidí na první pohled. Ohromné plochy nejlepší zemědělské půdy s nejlepší bonitou se zastavují, a to zcela bezohledně a hlavně k půdě nezvratně. Musíme si uvědomit, že zemědělská půda byla a je pořád zcela nenahraditelná. Navíc obrovské plochy půdy, hlavně v pohraničí, leží ladem a nehospodaří na nich vůbec nikdo. To, co se po léta v zemědělství budovalo, se stačilo velmi rychle zničit, nebo alespoň výrazně narušit. Vesnice se vyliďňují, lidé odcházejí jinam. Na zemědělských školách se učilo a byla i praktická zkušenost, že 1 kráva je pro plus-mínus 6-7 pracujících lidí. Někdo musí vyrobit traktor, někdo zemědělské stroje, někdo krmné směsi, někdo musí zase udělat sýr, máslo, salám... Prostě v zemědělství a v navazujícím strojírenském a potravinářském průmyslu byla práce pro mnoho lidí, pro mnoho jejich pracovních profesí. Takto bych mohl pokračovat. Jistě že dnes jsou jiné technologie a jiné užitekosti. Tak jen obrazně typují, že pro dnešek by byla ekonomická rovnice pro zemědělství 1 kráva = 3 pracující. Ale to zde není, spíše je to o rozvratu a tlumení místní produkce všeho. Jak jiné je to na západ od nás, kdy každý stát se snaží svým zemědělcům pomoci a to ve všem, nejen finančními dotacemi, ale i starostí o uplatnění jejich produkce na trhu. To zatím u nás není, spíše se k nám pořád tlačí zahraniční zemědělská produkce, což vidíme každý den v našich obchodech. Já osobně mám snahu zemědělství a naší krajině všeobecně trochu pomoci. Exkluzivně dovážím do Česka eko-bio hnojivo, krmivo jménem Alginit. Je to organického původu, nahrazuje se tím chlévský hnůj, který všeobecně u nás chybí, protože stavy skotu a jiné, jsou spíše legrační. Přidává se to do krmných směsí. Je to sorbent, má navíc protierozivní charakter. Já jeho užívání doporučuji- aby nebyly nad naším zemědělstvím jenom chmury.

Děkuji vám za rozhovor.

*Za Devítku se vyptával
Petr Mahel*

Črty z moravských dějin

Německá okupace

15. března 1939 byl zbytek českých zemí obsazen nacistickým Německem a 16. března začleněn do Protektorátu Čechy a Morava, jehož součástí byl až do osvobození. Už předtím, (tedy ještě za formálně nezávislého Česko-Slovenska) započala na Moravě výstavba německé exteritoriální dálnice Vídeň - Vratislav, jež měla, mimo jiné, napomoci rychlejší germanizaci Moravy.

K 1. listopadu 1940 protektorátní vláda svým nařízením č. 388/1940 Sb. z. a n., „o některých změnách obvodů zemských úřadů v Praze a v Brně“ připojila k zemi Moravské některé okrajové oblasti východních a jihovýchodních Čech v oblasti Českomoravské vrchoviny. Ke stejnému datu vstoupilo v platnost i související vládní nařízení ze dne 26. září 1940, č. 389 Sb. z. a n., „kterým se upravují obvody a sídla některých okresních úřadů“, jímž se měnilo vymezení několika politických okresů, přičemž se jiné politické okresy rušily. Důvodem pro tyto změny byl především tlak obyvatelstva německého ostrůvku na Jihlavsku. K Moravě tak byly připojeny soudní okresy Polná, Štoky (k němuž byla připojena východní část soudního okresu Německý Brod), jež byly začleněny do politického okresu Jihlava; soudní okres Příbyslav (k němuž byla připojena i severovýchodní část soudního okresu Německý Brod), který byl začleněn do politického okresu Nové Město na Moravě; protektorátní část politického okresu Jindřichův Hradec, který byl začleněn k nově zřízenému politickému okresu Telč (okresní úřad sem byl přeložen z Dačic, které sice ještě náležely k protektorátu, ale byly těsně u jeho hranic); a jihovýchodní část politického okresu Polička, která byla v rámci Moravy začleněna do soudního okresu Kunštát v politickém okrese Boskovice.

Koncem dubna 1942 byly práce na výše zmíněné exteritoriální dálnici přerušeny a již nikdy se nepokračovalo v její výstavbě. Během protektorátu prováděli nacisté na území Moravy organizovaný útisk a terorizování obyvatelstva. Brzy po obsazení zbytku českých zemí byly vypáleny například synagogy v Brně, Jihlavě a Olomouci. Po uzavření českých vysokých škol koncem roku 1939 byla řada vysokých školských budov a kolejí přeměněna na věznice (například Kounicovy koleje v Brně) nebo úřadovny gestapa (například budova Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně).

Za okupace se též nově objevil problém moravského separatismu a na druhé straně hranice snapka sousedního Slovenského státu těchto jevů využít, rozšířit slovenské území o podstatnou část Moravy a vytvořit tak „Velké Slovensko“. Moravsko-slovenská společnost vyjádřila již 15. března 1939 přání připojit Slovácko k právě vzniklému Slovensku: „Moravští Slováci z kraje hodonínského, strážnického, kyjovského, hradištského i uherskobrodského se počítají ke slovenskému národu a vítají vytvoření samostatné suverénní Slovenské republiky, jejíž suverenitu uznávají i nad krajem moravských Slováků.“ Také spolek Národopisná Morava podporoval tyto záměry. Na základě toho roku 1940 napsal slovenský premiér Vojtech Tuka memorandum Adolfu Hitlerovi, v němž tvrdil, že „na hranicích protektorátu žije půl milionu moravských Slováků bez menšinových práv a většina z nich žádá připojení ke Slovensku“. Ke Slovensku se podle memoranda měla připojit:

1. V užší variantě: oblast s městy Hodonín, Kyjov, Strážnice, Veselí nad Moravou, Uherský Brod, Uherské Hradiště, Otrokovice, Zlín, Hranice, Valašské Meziříčí, Vsetín a Bynhice.

2. V širší variantě: oblast vymezená trasou Valtice – Poštorná - Chorvatská Nová Ves – Podivín - Šakvice, následně shodně s první mapou až k městu Kroměříž a odtud přes Holešov - Bystřici pod Hostýnem - Teplici nad Bečvou – Spálov - Odry.

Němci neregistrovali, tak sepsali slovenští politici následující rok

žádost podruhé. Všechny tyto pokusy byly ukončeny, když se v červnu 1941 K. H. Frank a po něm zejména Hitler postavili ostře proti – především z důvodu zachování zbrojní výroby a také kvůli germanizačním plánům nechtěla Německá říše svému slovenskému vazalovi v této záležitosti ustoupit a moravské území mu předat.

Národopisná Morava

Národopisná Morava byla slovácká etnografická skupina, která po okupaci zbytku Československa Německem v roce 1939 neúspěšně usilovala o přičlenění Slovácka ke Slovenskému státu a v době Protektorátu Čechy a Morava kolaborovala s německými okupačními úřady.

Národopisná Morava vznikla ještě před německou okupací a jejím předchůdcem byla Moravsko-slovenská společnost. V čele Národopisné Moravy stál Jan Uprka (předmnichovský člen Národní obce fašistické a syn malíře Joži Uprky), jehož nejbližším spolupracovníkem byl Vítězslav Rohan. Jednatel skupiny byl Josef Karel Boček.

Velké Slovensko

V den obsazení českých zemí německou armádou (15. března 1939) vydal Jan Uprka a učitel Josef Vávra v Hroznové Lhotě prohlášení o příslušnosti Moravských Slováků ke slovenskému národu a suverenitě Slovenského státu (který byl vyhlášen předchozí den) nad Slovákem. Následující den zaslali Jan Uprka, Josef Vávra a Jan Ryba Adolfu Hitlerovi dopis se žádostí o připojení Slovácka ke Slovensku.

Národopisná Morava byla podporována vedoucími činiteli Slovenského státu, zejména předsedou vlády Vojtechem Tukou a ministrem obrany Ferdinandem Čatlošem. Major Cyril Hluchý v generálním štábu slovenské armády byl pověřen úkoly souvisejícími s připojením Slovácka ke Slovensku. V Bratislavě vznikla se stejným účelem „Vedecká společnost pre zahraničných Slovákov“. Koncepce Velkého Slovenska získávala v programu slovenské vlády stále širší prostor. Adolfu Hitlerovi bylo zasláno memorandum s žádostí o připojení ke Slovensku území v Protektorátu Čechy a Morava „obyvaného slovenskými kmeny“. Ze slovenské strany se požadavek anexy východní Moravy objevil ještě v roce 1941, kdy slovenské ministerstvo obrany žádalo o posunutí „ochranné linie“ na spojnicí Moravské Ostravy – výběžků Oderových vrchů – východní části Drahanské vysočiny a Pavlovských vrchů. Slovenské požadavky ale byly pro Německo nepřijatelné. Z hlediska Německa Morava tvořila most mezi Slezskem a Východní markou a Německo mělo vlastní koncepci poněmčení českých zemí.

Kolaborace s Němci

Postoj Národopisné Moravy pomáhal německým okupačním orgánům v tlaku na protektorátní vládu generála Aloise Eliáše a pomáhal jim uskutečňovat vlastní záměry s oslabováním českého vlivu na východní Moravě. Do škol v této oblasti bylo zaváděno namísto spisovné češtiny jako vyučovací jazyk slovácké nářečí, čeští starostové byli vytlačováni ze svých funkcí.

V dubnu 1939 připravila Národopisná Morava memorandum pro Seyß-Inquarta ve Vídni, kde žádala spojení Moravy s Východní markou.

Postoj vedoucích činitelů Národopisné Moravy se měnil. Podle zprávy německých okupačních úřadů v Brně ze září 1939 bylo v té době jejím cílem již nikoliv spojení se Slovenskem, ale vlastní proněmecká politická koncepce.

V dalších fázích okupace českých zemí se Národopisná Morava projevila jako kolaborantská organizace, podporovaná německou okupační správou a sama podporující politické koncepce protektorátního ministra školství a lidové osvěty a čelného českého kolaboranta Emanuela Moravce.

(Pokračování příště)

Tři porážky ukončily podzimní část soutěže

Fotbalisté Sokola Malá Morava zakončili podzimní část REDMAN III. třídy okresního přeboru, skupiny A, třemi porážkami a z nadějněho čtvrtého místa se propadli na šestou příčku. I to je však veliký úspěch, za nímž se skrývají litry potu a upřímná snaha našeho týmu vítězit. Po zaslouženém zimním odpočinku jim do jarní části popřejme hodně gólů v sítích jejich soupeřů.

Rovensko - Malá Morava 2:0 (2:0)

123 diváků. Branky: 1. Minář Radim, 30. Červený Radek. Rozhodčí: Šula Oldřich.

Malá Morava - Jestřebí 1:2 (0:1)

70 diváků. Branky: 41. Ščambura Ondřej - 10. Mička Lukáš, 80. Hrdlovič Kamil. Rozhodčí: Zahradníček Miroslav.

Brničko - Malá Morava 5:1 (1:1)

50 diváků. Branky: 20. Schubert Petr (pen.), 80. Schubert Petr, 55. Bednařík Jiří, 65. Žák Pavel, 85. Elgner Lukáš - 35. Ščambura Ondřej.

Tabulka po první půli soutěže:

1. Písařov	8	6	1	1	17:10	19
2. Jestřebí	8	6	0	2	23:14	18
3. Rovensko	8	5	2	1	18:9	17
4. Brničko	8	5	1	2	13:6	16
5. Kamenná	8	4	1	3	11:12	13
6. Malá Morava	8	3	0	5	12:18	9
7. Jedlí	8	2	1	5	12:17	7
8. Ruda B	8	1	1	6	7:16	4
9. Obědné	8	0	1	7	13:24	1

Štamichman dříve i dnes

V Devítce č. 3/2015 mě zaujal článek pana Juránka, nazvaný: „Nejen o duchu Králickeho Sněžníku“. Kromě jiného se zde autor zmiňuje o duchu zdejších hor Štamichmanovi, který rád odpocívá na svazích Srážné (dříve Sviní hora). Domnívám se, že o tomto duchu bychom se měli dovědět něco více.

První zmínka se dochovala ve staré německé školní kronice z obce Sklené. V zápise za rok 1883 je uveden tento text: „Asi před dvěma sty lety to ve zdejším údolí nevypadalo jako dnes. Pokrývaly ho husté lesy, srážky byly vydatnější a klima drsnější. Ale ještě dříve - v dobách husitských válek - zde prý panoval rušný život. Sněžnické pohoří bylo důležité svým nerostným bohatstvím, neboť se zde těžily rudy a kovy. Branná, Staré Město pod Sněžníkem i Ruda nad Moravou pochází z té doby. Své jméno dostaly podle výskytu zlata a ostatních rud na svém území. Staré Město se dříve nazývalo Zlatý roh. V údolí řeky Krupé se vyskytovalo mnoho hutí a hamrů. Pod Sviní horou (dnes Srážná) stály sklářské hutě. V pověstech z té doby nescházejí ani lupiči, které přitahovalo bohatství tohoto kraje. Největší bída byla zaznamenána v dobách husitských válek, po nichž se zdejší kraj téměř vyliadnil. Příčinou úbytku obyvatel byla skutečnost, že ložiska zlata a dalších rud se vyčerpala, a tak skončila těžba i z ní plynoucí bohatství.

Chudý lid si v té době vymýšlel různé pověsti o nadpřirozených bytostech a také o zlých lidech, kteří dokázali rozhněvat horské duchy a permoníky. Ti potom zasypali šachty a rudy i kovy pak nebyly k nalezení.

Jedna z pověstí vypráví o loupeživém rytíři, který si postavil hrad na Sviní hoře a po celou dlouhou dobu tu loupil a terorizoval místní obyvatelstvo. Hromadil jedno zlo za druhým, až na něho panovník poslal vojsko, aby loupeživého rytíře potrestalo. Zemský velitel obklíčil s vojskem jeho hrad a úspěšně jej dobýval. Když rytíř viděl, že prohraje, zabil svou ženu i dítě a za hrozného klení skočil do hradní studny. Dle pověsti nenašla jeho duše po smrti klid a on za své hrozné činy musí jako strašidlo bloudit světem. Pokud se nevědoucí poutník vydá do míst, kde kdysi stával hrad, strhne se v danou chvíli silná bouře a on musí z místa utéci. Lid zlému duchu loupeživého rytíře říká Štamichman. Podle vyprávění se stále toulá po zdejších lesích a horách. Je to on, kterým maminky straší své děti, a to i v jiných pověstech. I když stopy po troskách hradů bývají dodnes patrné, na Sviní hoře se žádné nedochovaly.

Pověst zřejmě nemá historický základ,“ napsal závěrem autor těchto řádků, zřejmě řídící učitel tamní školy.

Zápis o pověsti pochází už z roku 1883, což dokazuje, že Štamichman jako duch zdejších hor žije v lidové tradici už několik století a je důležité ho znát i v současnosti.

Na Vysoké se Štamichman zjevoval pravidelně každý rok v době zimního karnevalu a také při lampiónovém průvodu. Ze Srážné přijel na sněžném skútru. Se všemi pří-

tomnými se pozdravil a vlekáři připomněl, aby mu včas zaplatil daně. I přes počáteční ostych se s ním děti rády fotografovaly a obdivovaly jeho rytířskou zbroj. Vždy slíbily, že celý následující rok budou hodné. Po změně vedení spolku chatarů a chalupářů v obci Vysoká se Štamichman přestal z různých důvodů objevovat na akcích pořádaných tím-

to spolkem. Aby se na něho a pověst o něm nezapomnělo a byla dochována i pro další generace, bude se Štamichman i nadále pravidelně zúčastňovat akcí pořádaných majiteli hospůdky U Elišky v malebné horské vesničce na Vysoké.

Karel Reichl
Vysoká

Podzim na Vysoké

Kdo přijížděl 3. října odpoledne na Vysokou, podivil se, co to létá na obloze. Konala se zde DRAKLÁDA, za pěkného větru létalo asi 40 draků. Přijely děti z Hanušovic, Bohdíkova a hlavně z okolí Malé Moravy. Akci sponzorsky zajistil Městský úřad Hanušovice, Obecní úřad Malá Morava, BESIP Šumperk a Žaluzie a parapety pan Sadil.

Okolo 16. hodiny obdrželi všichni účastníci diplom, cukrovinky a drobné dárky. Ceny předávala starostka z Hanušovic paní Vokurková a pan Zbořil.

Tím akce ale nekončila, všichni se přesunuli do sportovního areálu k Lužíkům, kde hořel oheň a začalo opékání klobás a výtvarná činnost. Děti malovaly pod vedením paní Strakové na dřevěné destičky, které nařezal Luděk Svoboda. Okolo 19. hodiny odcházeli spokojení účastníci domů.

V sobotu 10. října v 16 hodin se konalo vítání chalupářských malých občánků v kapli Franze Schuberta. Narodila se dívka Kateřina Bínová a Ctibor Rýznar. Byl to již 6. ročník. Akci připravil tradičně Pavel Reichl s manželkou. Kulturou přispěly recitátorky a zpěvačky Veronika Reichlová a Berenika Rýznarová. Akci opět finančně zajistil Obecní Malá Morava.

Do konce roku 2015 se u nás ještě uskuteční Lampiónový průvod, Mikulášská nadílka a 19. 12. Vánoční koncert žáků ZŠ Bohdík. Na Štědrý den se o 22. hodině v kapli rozezní koledy a nový rok 2016 přivítáme na centrálním náměstí.

Všem díky za pomoc a těšíme se na další shledání.

Mgr. Jaromír Straka